

BEHEERPLAN VOOR NATURA 2000-GEBIED IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST DEELGEBIED II10: FOND'ROY-PARK

MEI 2022

BEHEERPLAN VOOR NATURA 2000-GEBIED IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Deelgebied II10: Fond'Roy

INHOUDSOPGAVE

1	Beschrijving deelgebied II10	4
1.1	Situering	4
1.1.1	Algemeen	4
1.1.2	Statuten	5
1.1.3	Korte situering en historiek	5
1.2	Belang van deelgebied II10 binnen Speciale Beschermingszone II	6
1.2.1	Habitats	6
1.2.2	Soorten	6
1.3	Beschrijving soorten	8
1.3.1	Soorten van communautair belang en soorten van gewestelijk belang	8
1.3.2	Strikt beschermde soorten op het hele gewestelijke grondgebied waarvoor doelstellingen voor SBZII werden geformuleerd	8
1.3.3	Overige soorten in deelgebied II10	9
1.4	Beschrijving habitats	10
1.4.1	Habitats van communautair belang en habitats van gewestelijk belang	10
1.4.2	Overige natuurtypes in deelgebied II10	12
2	Beschrijving beheerdoelstellingen	13
2.1	Doelstellingen op niveau van habitats en soorten van communautair belang en habitats en soorten van gewestelijke belang	13
2.2	Overige doelstellingen binnen deelgebied II10	13
3	Knelpunten	14
4	Beschrijving beheermaatregelen	15
4.1	Overzicht beheermaatregelen voor deelgebied II10	15
4.2	Exotenbeheer	19
4.3	Soortgericht beheer	20
5	Vrijstellingen op verbodsbepalingen	21
6	Literatuur	22
7	Bijlagen	23
7.1	Bijlage 1: Kadasterpercelen	24
7.2	Bijlage 2: Bepalingen met betrekking tot Patrimonium in deelgebied II10	25
7.3	Bijlage 3: De rol en het belang van de deelgebieden voor de coherentie van Speciale Beschermingszone II	28
7.4	Bijlage 4: Fotobijlage deelgebied II10	29
7.5	Bijlage 5: Kaartenbundel deelgebied II10	30

TABELLEN

Tabel 1-1: Oppervlaktes in ha (via GIS) van het deelgebied en de habitattypes in deelgebied II10	6
Tabel 1-2: Waarnemingen uit databanken LB, waarnemingen.be en IHD-rapport waarbij "P = potentie maar geen bevestigde waarneming", "X = bevestigde waarneming (1998-2019) uit databank LB" en "X(o)= bevestigde waarneming uit databank in omgeving deelgebied < 100m".....	7
Tabel 1-3: In deelgebied II10 voorkomende habitats van communautair belang, op het moment van de aanwijzing (cfr. de Bijlage 3.2 van het aanwijzingsbesluit (staat van instandhouding na actualisering van de informatieformulieren voor de natura 2000-gebieden in 2015)), met vermelding van de algemene beoordeling van de staat van instandhouding op niveau van het deelgebied (vertrekbasis = beoordeling SBZ) en de in GIS berekende oppervlakte in het deelgebied.....	10
Tabel 2-1: Doelstellingen van uitbreiding, ontwikkeling of omvorming op niveau van het SBZ II voor de van toepassing zijnde soorten van het deelgebied.....	13
Tabel 4-1: Beheermaatregelen voor deelgebied II10	15
Tabel 7-1:Wetenschappelijke inventaris van de merkwaardige bomen in het Fond'roy-domein. (Bron: http://bomen-inventaris.irisnet.be/index.php?text=77).....	27

FIGUREN

Figuur-1-1: Situering van het deelgebied II10 Fond'Roypark.....	5
Figuur 7-1: Weergave van de locatie van de merkwaardige bomen in het Fond'Roypark aan de hand van de ID's. (bron: https://gis.urban.brussels/brugis/#/)	26

KAARTEN

- Kaart 1.1: Situering deelgebied II10 en kadastrale percelen
- Kaart 1.2: Bestemmingen deelgebied II10 (Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP))
- Kaart 1.3: Habitattypes van communautair belang en hun verwachte evoluties in deelgebied II10
- Kaart 1.4: Overige natuurtypes in deelgebied II10
- Kaart 2.1: Beheerdoelstellingen in deelgebied II10
- Kaart 4.1: Beheermaatregelen in deelgebied II10

1 BESCHRIJVING DEELGEBIED II10

Kaart 1.1: Situering deelgebied II10 en kadastrale percelen

Kaart 1.2: Bestemmingen deelgebied II10 (Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP))

Kaart 1.3: Habitattypes van communautair belang en hun verwachte evoluties in deelgebied II10

Kaart 1.4: Overige natuurtypes in deelgebied II10

1.1 SITUERING

1.1.1 Algemeen

Het Fond’Roy-park of Vronerodepark maakt als deelgebied II10 deel uit van de speciale beschermingszone “Bosgebieden en open gebieden in het zuiden van het Brussels Gewest” (verder SBZ II). Het Fond’Roy-park ligt op het grondgebied van de gemeente Ukkel en heeft een oppervlakte van 8,77 ha.

De pedagogische boerderij en de omliggende weilanden, boomgaarden en moerasachtige zone in het noorden zijn eigendom van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (grenzen komen overeen met het groengebied met hoogbiologische waarde, zie verder) en worden sinds 1994 beheerd door het Leefmilieu Brussel (verder LB). De arbeiders van LB beheren alle zones die toegankelijk zijn voor het publiek (dreven, grote boomgaard, moerasachtige zone, paden), terwijl het beheer van de boerderij, de moestuin en weilanden via een beheerovereenkomst is overgedragen aan de vzw Tournesol-Zonnebloem. De smalle strook ten westen van het psychiatrische instituut is privé-eigendom met privaat beheer. De algemene situering met de kadastrale perceelsverdeling is weergegeven op Kaart 1.1. Bijlage 1 geeft een overzicht van de kadastralpercelen binnen het deelgebied met aanduiding van het percentage van elk perceel dat een Natura 2000 statuut heeft en met aanduiding van het statuut van de eigenaars en gebruikers.

Het deelgebied II10 is voor het grootste deel aangeduid als groengebied met hoogbiologische waarde op het Gewestelijk Bestemmingsplan, behalve een strook van 1,35 ha ten westen van het psychiatrische ziekenhuis die is ingetekend als parkgebied (zie ook Kaart 1.2).

Figuur-1-1: Situering van het deelgebied II10 Fond'Roypark

1.1.2 Statuten

Het Fond'Roypark heeft geen beschermd statuut. Het is wel een geïnventariseerd landschap.

Er staan verschillende bomen op het de lijst van de 'merkwaardige bomen'. In Bijlage 2 wordt hiervan een overzicht gegeven.

In Bijlage 3 worden alle statuten en beschermingen binnen het gebied SBZ II weergegeven.

1.1.3 Korte situering en historiek

Het deelgebied II10 wordt begrensd door de tuinen van de woningen langsheen de Avenue d'Andrimont en Vallon d'Ohain in het oosten, door de Avenue Jacques Pastur en het psychiatrische ziekenhuis Fond'Roy in het zuiden. Ten westen liggen de tuinen die horen bij de woningen aan de Avenue Bonaparte en Avenue Hoche. Ten noorden vormt de Vieille Rue du Moulin de scheiding met het Plateau Avijl.

Het Fond'Roy-park maakte vroeger deel uit van het domein van het medisch instituut Fond-Roy. De hoeve was toen een bijgebouw van het instituut. Het gebied werd in de jaren '70 verworven door het Brussels Gewest en werd openbaar park. De gerestaureerde hoeve werd ingericht als kinderboerderij en vandaag vinden er sociale en pedagogische activiteiten plaats, georganiseerd door de vzw Tournesol-Zonnebloem. Het hele jaar door worden er kinderen van 3 tot 12 jaar ontvangen.

Het Fond'Roy-park is op een heuvel gelegen, de boerderij en het psychiatrische ziekenhuis zijn het hoogst gelegen en van daaruit helt het reliëf in alle richtingen af. In het noordwesten bevindt zich een moerassige zone met alluviaal bos. Er ontspringt ook een bron die de Roybeek vormt en in de noordwestelijke uithoek van het gebied in de Geleytsbeek stroomt. Het gebied met zijn weilanden, boomgaarden, houtkanten en hagen, heeft een landelijk karakter dat uniek is op het niveau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

1.2 BELANG VAN DEELGEBIED II10 BINNEN SPECIALE BESCHERMINGSZONE II

Bijlage 3 bevat een overkoepelend document voor het SBZ II met de voornaamste bepalingen van het aanwijzingsbesluit¹ en met het relatieve belang van elk deelgebied voor de habitats en soorten van communautair en gewestelijk belang.

1.2.1 Habitats

In Bijlage 3 wordt het relatief belang weergegeven van alle deelgebieden voor de aanwezige habitats, gebaseerd op de oppervlakte in het deelgebied t.o.v. de totale oppervlakte in SBZ II. Het gebied is met 2,38 ha habitat 6510 van essentieel belang voor SBZII voor het habitat 6510 schraal hooiland subtype matig droog-vochtig (Arrhenatherion). Met ongeveer 0,26 ha habitat 6430 is het deelgebied II10 zeer belangrijk (11-30% procentueel aandeel) voor het SBZ II. De boshabitats 9130, 9160 en 91E0 en het HGB Kamgrasland zijn belangrijk (<10% procentueel aandeel) voor SBZII.

Tabel 1-1: Oppervlaktes in ha (via GIS) van het deelgebied en de habitattypes in deelgebied II10

	Opp. In deelgebied II10 (ha)	Totale opp. In SBZ II (ha)
Oppervlakte (ha)	8,8	147
Oppervlakte habitat (ha)	6,21	103,73
6430 Voedselrijke ruigten subtype boszomen	0,13	2,99
6430 Voedselrijke ruigten subtype vochtige tot natte ruigten	0,13	6,7
6510 Schraal hooiland subtype matig droog - vochtig type (Arrhenatherion)	2,38	5,16
9130 Beukenbossen <i>Asperulo-Fagetum</i>	0,85	11,6
9160 Eiken-haagbeukenbossen (<i>Carpinion-Betuli</i>)	0,27	7,4
91E0 Alluviale bossen subtype Vogelkers-Essenbos	1,05	12,12 voor subtype; 14,3 voor type
HGB Kamgrasland	1,40	22,9

1.2.2 Soorten

Om het belang van deelgebied II10 voor de verschillende soorten te duiden, wordt in het overkoepelende document (Bijlage 3) de aanwezigheid in elk deelgebied van SBZ II gegeven. Er wordt aangegeven of de soort voorkomt in de soortendatabank van LB (1998-2017), of de soort is vermeld in het IHD-rapport of in andere relevante databanken werd ingegeven en tenslotte of er potentie is voor de soort. Dat laatste wil zeggen dat er geschikt leefgebied aanwezig is, maar geen bevestigde waarneming. De behandelde soorten zijn die van communautair belang, van gewestelijk belang en de strikt beschermde soorten op gewestelijk grondgebied waarvoor SBZ II werd aangewezen.

In onderstaande Tabel 1-2 worden deze gegevens aangevuld met recentere gegevens uit de soortendatabank van LB (2000 – 2019) (<https://geodata.leefmilieu.brussels/client/view/91d65c0e-b46e-4053-b8a0-51a15f1fb433>).

Er zijn geen plantensoorten van communautair of gewestelijk belang waarvoor SBZ II werd aangewezen bekend in dit deelgebied.

De bespreking van deze soorten volgt onder paragraaf 1.3.

¹ Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering d.d. 24/09/2015 tot aanwijzing van het Natura 2000- gebied – BE1000002 : « Bossen en open gebieden in het zuiden van het Brussels Gewest – complex Verrewinkel – Kinsendaal » (B.S. 22/10/2015), verder het 'aanwijzingsbesluit' genoemd.

Tabel 1-2: Waarnemingen uit databanken LB, waarnemingen.be en IHD-rapport waarbij "P = potentie maar geen bevestigde waarneming", "X = bevestigde waarneming (1998-2019) uit databank LB" en "X(o)= bevestigde waarneming uit databank in omgeving deelgebied < 100m"

	II10 Fond'Roy
Soorten van communautair belang	
<i>Lucanus cervus</i> – Vliegend hert	P
<i>Dryocopus martius</i> – Zwarte specht	P
<i>Pernis apivorus</i> - Wespandief	X
<i>Falco peregrinus</i> - Slechtvalk	X
Soorten van gewestelijk belang	
<i>Anguis fragilis</i> - Hazelworm	P
<i>Martes foina</i> – Steenmarter	X (o)
<i>Eliomys quercinus</i> – Eikelmuis	P
<i>Apatura iris</i> – Grote weerschijnvlinder	P
<i>Thecla betulae</i> – Sleedoornpage	P
<i>Satyrus w-album</i> – Iepenpage	P
<i>Lissotriton vulgaris</i> – Kleine watersalamander	X
<i>Ichthyosaura alpestris</i> – Alpenwatersalamander	X
Soorten die een strikte bescherming genieten	
<i>Nyctalus leisleri</i> – Bosvleermuis	P
<i>Myotis mystacinus</i> – Baardvleermuis	P
<i>Myotis brandtii</i> – Brandts vleermuis	P
<i>Plecotus auritus</i> – Gewone grootoorvleermuis	P
<i>Pipistrellus nathusii</i> – Ruige dwergvleermuis	P
<i>Pipistrellus pipistrellus</i> – Gewone dwergvleermuis	P
<i>Nyctalus noctula</i> – Rosse vleermuis	P
<i>Eptesicus serotinus</i> – Laatvlieger	P
<i>Myotis nattereri</i> – Franjestaart	P
<i>Neottia ovata</i> – Grote keverorchis	P
<i>Lissotriton helveticus</i> – Vinpootsalamander	X
<i>Mustela nivalis</i> – Wezel	X (o)
<i>Aphantopus hyperantus</i> - Koevinkje	X (o)

1.3 BESCHRIJVING SOORTEN

In Bijlage 3 wordt een overzicht gegeven van de soorten waarvoor het hele SBZ II is aangewezen, met de staat van instandhouding (toestand bij aanwijzing) zoals opgenomen in het aanwijzingsbesluit. In onderstaande paragrafen wordt het voorkomen van de soorten in deelgebied II10 beschreven, met waar nodig nuances met betrekking tot de staat van instandhouding op niveau van het deelgebied.

1.3.1 Soorten van communautair belang en soorten van gewestelijk belang

Van de soorten van communautair en gewestelijk belang zijn enkel slechtvalk (*Falco peregrinus*) en wespandief (*Pernis apivorus*) reeds waargenomen. Het gebied is aantrekkelijk voor deze soorten door de afwisseling tussen bos en de boomgaarden en weides.

In de soortendatabank van LB is zwarte specht (*Dryocopus martius*) opgenomen voor andere deelgebieden van SBZII, en komt vliegend hert (*Lucanus cervus*) in de omgeving van het SBZ voor. Deelgebied II10 heeft, gezien de aanwezigheid van dikke habitatbomen en dood hout, eveneens potentie voor deze soorten van gewestelijk belang.

De soort van gewestelijk belang iepenpage (*Satyrus w-album*) werd niet waargenomen in deelgebied II10, maar wel in de andere deelgebieden. Mits het aanplanten van de waardplanten iep (*Ulmus spp.*) is er potentie voor deze soort. De waardplanten van Grote weerschijnvlinder (*Apatura iris*) en sleedoornpage (*Thecla betulae*), namelijk respectievelijk boswilg (*Salix caprea*) en sleedoorn (*Prunus spinosa*), komen wel voor, maar de aanwezigheid van de vlinders werd nog niet vastgesteld.

Ook eikelmuis (*Elomys quercinus*) kan hier potentieel voorkomen (in/nabij de boomgaard), maar is momenteel nog niet waargenomen in het SBZ. Steenmarter (*Martes foina*) komt voor in de omgeving van het deelgebied.

Zowel ten noorden van de Oude Molenstraat als in het deelgebied zelf zijn er waarnemingen van vinpootsalamander (*Lissotriton helveticus*), alpenwatersalamander (*Ichthyosaura alpestris*) en kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*). Vuursalamander (*Salamandra salamandra*) werd tot nu toe enkel ten noorden van de Oude Molenstraat waargenomen.

1.3.2 Strikt beschermde soorten op het hele gewestelijke grondgebied waarvoor doelstellingen voor SBZII werden geformuleerd

In het gebied zijn er potenties voor vleermuizen, gezien de aanwezigheid van oude bomen (verblijf) en een structuurrijk en gevarieerd landschap met bosranden, boomgaarden en moeras(bos) (voedsel). Bovendien is er uitwisseling mogelijk met de nabijgelegen andere deelgebieden (BIWM-domein, Kauwberg en mogelijk het Zoniënwood dat op 900m gelegen is), waar wel waarnemingen zijn van verschillende soorten. Er gebeurde echter nog geen inventarisatie naar hun aanwezigheid in het park.

Aan de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) wordt in het Fond'Roy-park de grootste kans van voorkomen toebedeeld.

Voor laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) zijn de bosranden, de boomgaard, het grasland aan de Chemin de la Forêt en de open zones in de omgeving van de gebouwen zeer aantrekkelijk als jachtgebied. Franjestaart (*Myotis nattereri*) is een opportunistische jager die een combinatie van jachttechnieken gebruikt en in staat is om in uiteenlopende biotopen te jagen, met een voorkeur voor bos- en parkgebieden en dreven.

In het IHD-rapport voor SBZII (Van Brussel & Indeherberg, 2007) werden ook de franjestaart (*Myotis nattereri*) en de bosvleermuis (*Nyctalus leisleri*) tot de zogenaamde 'breedspectrumsoorten' gerekend wat de jachtgebieden betreft. Hoewel de bosvleermuis niet werd aangemeld voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, werd deze soort toch bij de instandhoudingsdoelstellingen voor SBZII opgenomen (Van Brussel & Indeherberg, 2007) en wordt hier aan deze soort ook kansen van voorkomen toebedeeld. Redenen hiervoor zijn dat deze soort een echte voedselopportunist is die in zeer uiteenlopende ecotopen jaagt en dat deze regelmatig werd waargenomen in het vlakbij gelegen Zoniënwood en aan de randen ervan. Bijgevolg wordt de bosvleermuis (*Nyctalus leisleri*) samen met de franjestaart (*Myotis nattereri*) ook tot de doelsoorten van II10 gerekend.

Gezien de kleine oppervlakte van het deelgebied II10 en het beperkt aandeel van bos en moeras (open water), wordt het gebied minder geschikt geacht voor de typische bossoorten en de soorten die jagen boven open water

en moerassen. Niettemin kan het park ook door deze soorten gebruikt worden door de nabijheid van andere deelgebieden en het Zoniënwoud.

1.3.3 Overige soorten in deelgebied II10

Van de meest algemene spechtensoorten, broedt de grote bonte specht (*Dendrocopos major*) met zekerheid in het deelgebied II10. De groene specht (*Picus viridis*) komt er mogelijks ook tot broeden. Daarnaast broeden nog een aantal holenbroeders in het Fond’Roy-park: boomkruiper (*Certhia brachydactyla*), boomklever (*Sitta europaea*) en matkop (*Poecile montana*).

Ook fitis (*Phylloscopus trochilus*), typische soort van het halfopen landschap, komt voor als broedvogel. De hagen die in 1998 aangeplant werden (o.a. langsheen de volledige oostgrens van het gebied) zijn deze soort zeker ten goede gekomen.

Sperwer (*Accipiter nisus*) zou ook in het Fond’Roy-park broeden.

1.4 BESCHRIJVING HABITATS

In Bijlage 3 wordt een overzicht gegeven van de habitats waarvoor het hele SBZ II is aangewezen, met de staat van instandhouding (toestand bij aanwijzing) zoals opgenomen in het aanwijzingsbesluit. In onderstaande paragrafen wordt het voorkomen van de habitats in het deelgebied II10 beschreven.

1.4.1 Habitats van communautair belang en habitats van gewestelijk belang

Tabel 1-3: In deelgebied II10 voorkomende habitats van communautair belang, op het moment van de aanwijzing (cfr. de Bijlage 3.2 van het aanwijzingsbesluit (staat van instandhouding na actualisering van de informatieformulieren voor de natura 2000-gebieden in 2015)), met vermelding van de algemene beoordeling van de staat van instandhouding op niveau van het deelgebied (vertrekbasis = beoordeling SBZ) en de in GIS berekende oppervlakte in het deelgebied.

Code	Naam	Subtype	Algemene beoordeling (uiterst waardevol, waardevol, beduidend)	Oppervlakte (ha)
6430	Voedselrijke ruigten	boszomen	beduidend	0,13
		vochtige tot natte ruigten	beduidend	0,13
6510	Schraal hooiland subtype matig droog - vochtig type (<i>Arrhenatherion</i>)		waardevol	2,38
9130	Beukenbossen <i>Asperulo-Fagetum</i>		beduidend	0,85
9160	Eiken-haagbeukenbossen (<i>Carpinion-Betuli</i>)		beduidend	0,27
91E0	Alluviale bossen	Vogelkers-Essenbos	waardevol	1,05

Habitattype 6430

Subtype vochtige tot natte ruigten

Dit habitattype is toegekend aan de natte laagte (zone 26 en 35). De vegetatie is er slechts matig ontwikkeld, maar is door maaibeheer aan het evolueren van een hoofzakelijk door grote brandnetel (*Urtica dioica*) gedomineerde vegetatie naar een moerasspirearuigte (foto II10_15). De meest oostelijke tip (zone 26) is een poel met veel grote lisdodde.

Subtype boszomen

Ook dit subtype wordt vertegenwoordigd door een rompgemeenschap gedomineerd door Grote brandnetel (*Urtica dioica*) en hoge grassen (zone 37) (foto II10_16).

Habitattype 6510

Dit type komt op verschillende plaatsen voor, maar in hoofdzaak is het de ondergroei in de boomgaard (zone 12) (foto II10_02, 03 en 04). De vegetaties zijn nog matig ontwikkeld met een nog vrij hoge productie. Deze in het verleden verruigde vegetatie evolueert door maaibeheer in de goede richting. Scherpe boterbloem, kropaar, vossenstaart, veld- en ridderzuring, ruw beemdgras en raaigras zijn veelvoorkomende soorten.

Zone 20, 24, 27, 28, 30 en 31 worden momenteel begraasd, en sluiten qua vegetatie beter aan bij kamgrasland (foto II10_10 en 11)).

Habitattype 9130

Dit type werd toegekend aan boszone 11 (foto II10_01). Dit is echter een erg optimistische benadering gezien dit bosdeel uit een bonte mengeling van aangeplant materiaal bestaat (*Castanea sativa*, *Acer sp.*, *Tilia sp.*, *Quercus robur*, *Fagus sylvatica*, *Fraxinus excelsior*, sparren,...). De struiklaag is nog meer divers met soorten van zowel arme als rijke bossen en met een overwicht aan gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*). Eerder toevallig zijn alle typische boomsoorten voor 9130 aanwezig. Amerikaanse vogelkers komt ook voor, in de haag aan de straat kant zelfs frequent. Verspreid staan er ook enkele rhododendrons. In de kruidlaag is typische soort éénbloemig parelgras (*Melica uniflora*) de meest markante verschijning (slechts enkele sprietten langs het pad), en hoewel haar voorkomen mede heeft bijgedragen tot het onderbrengen van dit bos onder 9130, is de oorsprong van de soort op deze plek twijfelachtig. Daarnaast komt ook nog andere voorjaarsflora voor, zoals enkele boshyacinten, bosanemoon en groot heksenkruid. De kruidlaag wordt vooral ingenomen door gewone braam (*Rubus fruticosus*), klimop (*Hedera helix*) en kiemplanten van gewone es (*Fraxinus excelsior*) en gewone esdoorn. Het bos is als habitattype 9130 matig ontwikkeld. Er komt ook een wirwar van paadjes voor in het bos, het wordt frequent gebruikt door de patiënten van de Fond'Roy kliniek en buurtbewoners.

Habitattype 9160

Dit habitattype komt slechts heel fragmentarisch voor in zone 1 in het zuidwesten van het gebied. De boomlaag bestaat uit gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*) en zomereik (*Quercus robur*). Behalve deze laatste is ook haagbeuk (*Carpinus betulus*) vertegenwoordigd, zij het in mindere mate. Ook in de kruidlaag komen heel wat typische soorten voor: klimop (*Hedera helix*), bosgierstgras (*Milium effusum*) en bosandoorn (*Stachys sylvatica*). Gewone salomonszegel (*Polygonatum multiflorum*) en mannetjesvaren (*Dryopteris filix-mas*) zijn typische soorten van de kruidlaag van het habitattype 9160 die sporadisch in de ondergroei staan. Ondanks deze goede vertegenwoordiging van 9160-soorten, blijft de boszone steken in een matige ontwikkelingsfase, door de aanwezigheid van naaldhout en valse acacia (*Robinia pseudoacacia*), het versnipperde karakter en de niet gesloten boomlaag.

Habitattype 91E0, subtype Subtype Vogelkers-Essenbos

Dit habitattype komt voor in de moerassige, laagst gelegen zone in de noordwestelijke uithoek van het gebied zones (32 en 33) (foto II10_13). Het bos in de westelijke is plaatselijk erg nat en kenmerkt zich door soorten van het Vogelkers-Essenbos, zoals gewone es (*Fraxinus excelsior*) in de boomlaag en aalbes (*Ribes rubrum*) in de kruidlaag. Behalve uit es (*Fraxinus excelsior*) bestaat de boomlaag echter ook uit Canadapopulier (*Populus x canadensis*) en gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*), verder uit wilgen en wat beuk (*Fagus sylvatica*) en tamme kastanje (*Castanea sativa*). In de kruidlaag groeien tussen de dominanten klimop (*Hedera helix*) en grote brandnetel (*Urtica dioica*) bossoorten als groot heksenkruid (*Circaea lutetiana*), gele dovenetel (*Lamium galeobdolon*), bosandoorn (*Stachys sylvatica*) en natte ruigtesoorten zoals moesdistel (*Cirsium oleraceum*), moerasspirea (*Filipendula ulmaria*) en bosbies (*Scirpus sylvaticus*). Op de nattere plaatsen kan er gesproken worden van een voldoende ontwikkelingsgraad. Voor de rest is de ontwikkeling matig en dit geldt zeker voor boszone 17, een rommelig bosje van gewone esdoorn en boswilg (*Salix caprea*) met een struiklaag vol met Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*) en een kruidlaag van klimop waarin slechts soorten als geel nagelkruid (*Geum urbanum*) en aalbes (*Ribes rubrum*) aan het Vogelkers-Essenbos doen denken. Andere vermeldenswaardige soorten zijn er wijfjesvaren (*Athyrium filix-femina*), hulst (*Ilex europaeus*), ruwe smele (*Deschampsia cespitosa*), mannetjesvaren (*Dryopteris filix-mas*) en de te verwijderen Indische schijnaardbei (*Duchesnea indica*).

De verspreiding van de verschillende habitats van communautair belang is weergegeven op Kaart 1.3. Zeker de verschillende habitats gaan echter zeer geleidelijk in elkaar over. De grenzen op Kaart 1.3. mogen dan ook niet al te strikt geïnterpreteerd worden.

HGB kamgrasland

Dit type werd toegekend aan de weilanden aan weerszijden van de dreef (foto II10_08). Deze zijn botanisch gezien slecht ontwikkeld, met een hoog aandeel aan Engels raaigras (*Lolium perenne*) en in zone 23 en 25 (foto II10_09) ook veel boterbloemen (*Ranunculus sp.*). In zone 25 ligt in de laagst gelegen zone een strook met veel ridderzuring, ten gevolge van werken aan de onder de grond liggende drinkwatercollector.

In zone 20 en 41 (foto II10_07) zijn recent aanpassingen gebeurd: er is een nieuwe stal gebouwd (gewijzigde locatie) en het habitat 6510 wordt momenteel begraasd, en is dus momenteel onderdeel van het RBB kamgrasland.

1.4.2 Overige natuurtypes in deelgebied II10

De locaties van de overige natuurtypes worden weergegeven op Kaart 1.4.

Zone 5 in het zuidwesten van de perimeter wordt gedomineerd door gewone braam (*Rubus fruticosus*). Deze zone bevat verder onder andere adelaarsvaren (*Pteridium aquilinum*), wijfjesvaren (*Athyrium filix-femina*), geel nagelkruid (*Geum urbanum*) en de soorten penningkruid (*Lysimachia nummularia*) en ijle zegge (*Carex remota*) die getuigen van het plaatselijk natte karakter op deze plek. Hoewel de strook op zich niet als een boshabitat kan worden gezien, wordt ze deels beschaduwed door zomereik (*Quercus robur*), gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*) en Canadapopulier (*Populus x canadensis*).

Aan de Geleytsbeek komt een vegetatie voor die duidelijk past binnen het type gemeenschappen van smalle voedselrijke waterlopen en poelen met groot moerasscherm en stomp vlotgras (Sparganio-Glycerion) met kenmerkend veel beekpunge (*Veronica beccabunga*) en groot moerasscherm (*Apium nodiflorum*), aangevuld met vlotgras (*Glyceria* sp.), waterkers (*Nasturtium* sp.), gele lis (*Iris pseudoacorus*), bitterzoet (*Solanum dulcamara*) en één pol hangende zegge (*Carex pendula*) (foto II10_12).

Het gebied is erg rijk aan kleine landschapselementen die worden onderverdeeld in de types bomenrijen, boomgaarden en hagen en houtkanten die een hoge waarde hebben op landschapsniveau maar die ook voor verscheidene dier- en plantensoorten een leefgebied vormen en dus ook rechtstreeks bijdragen aan de diversiteit van het gebied. De bomenrijen bestaan respectievelijk uit populieren (zone 6) en een mengeling van gewone es (*Fraxinus excelsior*) met naaldbout (zone 40). De houtkanten bestaan uit een waaier van inheemse loofhoutsoorten. In zone 22 omvat de houtkant ook een boomlaag met o.a. okkernoot (*Juglans regia*) en zomereik (*Quercus robur*). De boomgaarden komen voor in habitattype 6510.

Tuinen en parken is een type dat werd gegeven aan de moestuin (zone 41) en aan het parkbos grenzend aan de grote boomgaard (zone 13).

Ten slotte zijn er nog loofhoutaanplanten met gewone es (*Fraxinus excelsior*) (zone 8 en 10), enkele naalddhoutaanplanten (zone 3, 4, 16, 36 en 38) en onbegroeid substraat door het toedoen van werken (zone 7).

2 BESCHRIJVING BEHEERDOELSTELLINGEN

Kaart 2.1: Beheerdoelstellingen in deelgebied II10

2.1 DOELSTELLINGEN OP NIVEAU VAN HABITATS EN SOORTEN VAN COMMUNAUTAIR BELANG EN HABITATS EN SOORTEN VAN GEWESTELIJKE BELANG

De instandhoudingsdoelstellingen voor SBZ II zijn opgenomen in bijlage 4 van het aanwijzingsbesluit. Deze omvatten de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen voor habitats en soorten van communautair belang en van gewestelijk belang. Ook algemene beheermaatregelen voor habitats en ecologische eisen van doelsoorten worden in deze bijlage beschreven. Deze instandhoudingsdoelstellingen op niveau van het gebied SBZ II vormen de basis voor de doelstellingen binnen deelgebied II10.

Voor de boshabitattypes en hun randzones gebeurt de beschrijving van de beheerdoelstellingen op dezelfde manier als in het (voor)ontwerp beheerplan van het Brussels gedeelte van het Zoniënwoud. Er wordt gewerkt met beheertypes die een doelstelling voorop zetten.

De beheerdoelstellingen voor bos zijn weergegeven op Kaart 2.1. De koppeling met de beheermaatregelen wordt gemaakt op Kaart 4.1 en in Tabel 4-1.

In het overkoepelend document (Bijlage 3) zijn specifiek de doelstellingen opgenomen die een omvorming, ontwikkeling of uitbreiding beogen. Voor deelgebied II10 zijn deze eveneens in Tabel 2-1 opgenomen. Er zijn voor het deelgebied geen uitbreidings- of omvormingsdoelen voor habitats.

Tabel 2-1: Doelstellingen van uitbreiding, ontwikkeling of omvorming op niveau van het SBZ II voor de van toepassing zijnde soorten van het deelgebied.

Soort	Doel	locaties	Relevant(e) deelgebied(en)
Vliegend hert	<i>Uitbreiding</i> van de populaties en ontwikkeling ervan in minstens 3 voortplantingsgebieden	Aanwezigheid in minstens 3 voortplantingsgebieden	Niet bepaald

Er is een doelstelling voor uitbreiding van de populatie van vliegend hert (*Lucanus cervus*). Hoewel het deelgebied geschikte locaties heeft, namelijk de zuid(oost)-geëxposeerde bosranden van de boomgaard en de oude fruitbomen zelf, lijken andere deelgebieden hogere potenties te hebben, o.a. door de beperktheid in oppervlakte van geschikt habitat en de afstand tot de gekende waarnemingen.

2.2 OVERIGE DOELSTELLINGEN BINNEN DEELGEBIED II10

Bij het opstellen van de beheerdoelstellingen voor II10 Fond’Roy-park moet rekening worden gehouden met zijn functie als openbaar park, met het gebruik van het park door de patiënten van de kliniek en de buurtbewoners en de aanwezigheid van een pedagogische boerderij (foto II10_06) in het centrum van het gebied. Dit leidt er toe dat de doelstellingen op het niveau van de habitats van communautair belang en habitats van gewestelijk belang in de eerste plaats een verbetering van de kwaliteit nastreven, zonder ingrijpende wijzigingen aan de huidige oppervlakte van deze habitats.

Volgende concretere doelen worden voorop geschoven:

- Het herstellen van de boomgaard, het verbeteren van de natuurwaarde van het grasland en het sturen van het gebruik ervan door de bezoekers.
- Veiligheid is een belangrijke doelstelling, gezien het frequente gebruik van het park. In zone 11 mogen de vele paadjes in gebruik blijven.
- De rij sparren (*Picea abies*) en eventueel ook de rij gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*) van de dreef in zone 16 moeten vervangen worden (foto II10_05).
- Niet invasieve uitheemse soorten en merkwaardige bomen in zone 11 en 16 mogen behouden blijven.
- Vernatting en verbeteren waterkwaliteit in het noordwesten van het park

3 KNELPUNTEN

Het beter ontwikkelen van de habitattypes en van de natuur in het algemeen in deelgebied II10 dient gepaard te gaan met de aanpak van een aantal knelpunten:

Knelpunten met betrekking tot de vegetatiesamenstelling

- In 91E0 en 6430 komt huishoudelijk afvalwater van een huis langsheen de Oude Molenstraat het gebied in en loopt naar het moeras (foto II10_17).
- Het water van de bron loopt via de langsgracht, en verdwijnt in de noordwesthoek van het gebied in de riolering (foto II10_14). Hierdoor verdroogt het bos.
- Er zijn relatief weinig natuurlijke bosranden.
- Er komen invasieve exoten voor, zoals Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*) Amerikaanse eik (*Quercus rubra*), Indische schijnaardbei (*Potentilla indica*), Pontische rhododron (*Rhododendron ponticum*).
- Er komen nog enkele naaldbhoutbestanden voor in het gebied. Deze in zone 36 en 38 dienen te worden omgevormd.
- Halsbandparkiet (*Psittacula krameri*) komt voor. Deze exoot zorgt voor een mogelijke concurrentie met inheemse holenbroeders en de boomholtebewonende vleermuissoorten.
- Bij de begrazing van de kamgraslanden dient de begrazingsdruk goed gestuurd te worden doorheen het jaar.

Knelpunten met betrekking tot menselijke verstoring

- Een belangrijk aandachtspunt is hier het in goede banen leiden van de recreatie. In de boomgaard is het een probleem dat als zones gemaaid worden, deze ook gebruikt worden door de bezoekers. Met betrekking tot de fruitbomen stelt zich het probleem dat jonge boompjes beschadigd worden door de bezoekers.
- Recreatiedruk kan problemen met zich meebrengen, zoals overmatige betreding, geluidsoverlast (muziek), zwerfvuil, het houden van kampvuur of barbecues, en loslopende honden. Deze laatste vormen ook in Kauwberg een groot probleem omwille van de verstoring van laagbroedende vogels en kleine zoogdieren, omwille van de uitwerpselen die lastig zijn voor de wandelaars en een bijkomende eutrofiëringsbron betekenen voor de habitats (Vanwijnsberghe, 2023 & n.d. ; De Frenne et al., 2022 ; Weston & Stankowich, 2013 ; Van De Haterd et al., 2014).
- Uit de mestopslagplaats van de boerderij stroomt vloeibare mest. Deze kruist en stroomt langs de talud van de boerderij richting het moerasgebied.

4 **BESCHRIJVING BEHEERMAATREGELLEN**

Kaart 4.1: Beheermaatregelen in deelgebied II10

4.1 **OVERZICHT BEHEERMAATREGELLEN VOOR DEELGEBIED II10**

Onderstaande beheermaatregellentabel geeft de beheermaatregelen voor deelgebied II10 Fond’Roy, conform de voorkomende habitats en algemene maatregelen zoals voorzien in de bijlagen van het aanwijzingsbesluit van het SBZ II. De locatie van de beheermaatregelen wordt ruimtelijk weergegeven op kaart 4.1.

Tabel 4-1: Beheermaatregelen voor deelgebied II10

Instandhoudingsdoelstellingen voor de habitats van communautair belang waarvoor het gebied werd aangewezen (Bijlage I.1 van de Ordonnantie)							
Habitat van communautair belang	Subtype/opp. In DG (opp. Totaal in SBZII)	Algemene maatregelen Cfr. Bijlage 4 Aanwijzingsbesluit	Specifieke maatregelen voor DG				
			Beheermaatregel	Locatie/zone	Tijdstip/termijn	Opmerking	Type maatregel*
6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones	Subtype boszomen 0,13 ha (2,99 ha)	- opheffen van de bronnen van uitdroging en eutrofiëring; - opheffen van de lozingen van afvalwater en water afkomstig van transportinfrastructuren; - opvangen en laten insijpelen van regen- en bronwater van goede kwaliteit; - actief beheren van invasieve exotische soorten, vermeld in bijlage IV van de ordonnantie, om hun verspreiding in te perken of om ze te verwijderen	Maaibeheer	37	1x / 2 of 1x / 3 jaar (sept-okt) (gefaseerd)		O
	Subtype vochtige tot natte ruigten 0,13 ha (6,7 ha)	- vermijden van verstruweling en aanplantingen; - vermijden van uitdroging en eutrofiëring; - opvangen en laten insijpelen van regen- en bronwater van goede kwaliteit; - afvoeren van afvalwater via de riolen of plaatselijk zuiveren ervan; - opheffen van de lozingen van afvalwater en mogelijk verontreinigd water afkomstig van transportinfrastructuren; - ecologisch heraanleggen van waterlopen, waterpartijen, bron- en kwelzones; - actief beheren van invasieve exotische soorten, vermeld in bijlage IV van de ordonnantie, om hun verspreiding in te perken of om ze te verwijderen.	Maaibeheer	26, 35	1x / 3 jaar (sept-okt) (gefaseerd)		O
			Cyclisch ruimen van poel	26, 35	±10-jaarlijks	Timing kan aangepast worden volgens noodzaak, wanneer de poel te sterk verland is.	O
			Aanpak knelpunt van lozing rioolwater	38		Er is een woning die afvalwater loost in de gracht in zone 38, en die stroomt richting zone 35.	R
6510 Laaggelegen schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	2,38 ha (5,1 ha)	- toepassen van een verschrallend maaibeheer; - vermijden van verzuring en eutrofiëring; - herstellen van het ecologische netwerk van de graslanden met hoge biologische waarde.	Maaibeheer	12	2x jaarlijks (mei-juni en sept-okt), na voldoende verschraling 1 x jaarlijks in sept-okt.	Om het risico op te intens gebruik door recreanten te verminderen kan je bij de eerste maaibeurt de zone nabij het pad niet maaien. De ene doorgang voor de maaier afschermen (bv met een tak). Na voldoende verschraling inbrengen van zaden van grote ratelaar (<i>rhinantus angustifolius</i>) en maaisel van bloemrijkere graslanden van dit habitatype en overschakelen naar 1 maaibeurt/jaar.	R+O
			Maaibeheer + nabegrazing of extensieve begrazing stootbegrazing	2, 19, 20, 24 27, 28, 31	2x jaarlijks (mei-juni en sept-okt), na voldoende verschraling 1 x jaarlijks in sept-okt met nabegrazing	Eventueel kan ook geopteerd worden om na verschraling jaarrond extensief te begrazen	O
			Herstel, onderhoud en snoei boomgaard	12, 24, 27, 28	Jaarlijks in winter	Gefaseerde verjonging van de boomgaard. Oude bomen zo lang mogelijk behouden. Deze hebben vaak veel holtes en dood hout en zijn landschappelijk aantrekkelijk. Dode bomen kunnen op het terrein gebruikt worden of in het naburig bos ter verhoging van het aandeel dood hout.	R+O
			Creatie en onderhoud zoomvegetatie via extensiever maaibeheer	12b, 30	1x / 2 of 1x / 3 jaar (sept-okt) (gefaseerd), zones met ontwikkeling van bramenkoepels om de 2 à 3 cycli maaien in functie van verjonging.		R+O
9130 Beukenbossen behorend tot het <i>Asperulo-Fagetum</i>	0,85 ha (11,6 ha)	- uitbreiden van de hoeveelheid staand of liggend dood hout; - actief beheren van invasieve exotische soorten, vermeld in bijlage IV van de ordonnantie, om hun verspreiding in te perken of om ze te verwijderen; - opheffen van bronnen van eutrofiëring van de habitat; - kanaliseren van het recreatieve gebruik om de kwetsbare gebieden te beschermen; - ontwikkelen van zoomvegetaties op de grens van de bospercelen en ter hoogte van open plekken.	Type 4 - gemengd eikenbos : In dit bostype worden (selectieve hoog-)dunningen uitgevoerd om een structuur- en lichtrijk bos te bekomen, met verplegende soorten (goed afbreekbaar strooisel) en lenteflora. Wegens de essenziekte is de rol van Es momenteel beperkt tot bijmenging.	11	8-jaarlijks	Lichte selectieve hoogdunning i.f.v. lichtrijk bos en het verhogen van het aandeel habitattypische soorten. Bestrijding van invasieve exoten zoals Amerikaanse vogelkers en rhododendron. In deze zone staan verscheidene merkwaardige bomen die behouden dienen te blijven.	O

9160 Sub-Atlantische en Midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukenbossen behorend tot het <i>Carpinion-betuli</i>	0,27 ha (7,4 ha)	- uitbreiden van de hoeveelheid staand of liggend dood hout; - actief beheren van invasieve exotische soorten, vermeld in bijlage IV van de ordonnantie, om hun verspreiding in te perken of om ze te verwijderen; - opheffen van bronnen van eutrofiëring van de habitat; - kanaliseren van het recreatieve gebruik om de kwetsbare gebieden te beschermen; - ontwikkelen van zoomvegetaties op de grens van de bospercelen en ter hoogte van open plekken.	Type 4 - gemengd eikenbos : In dit bostype (eventueel nog in omvorming) worden (selectieve hoog-)dunningen uitgevoerd om een structuur- en lichtrijk bos te bekomen, met verplegende soorten (goed afbreekbaar strooisel) en lenteflora.	1	8-jaarlijks	Lichte selectieve hoogdunning i.f.v. lichtrijk bos en het verhogen van het aandeel habitattypische soorten.	O
91E0 Alluviale bossen met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	1,05 ha (14,3 ha)	- uitbreiden van de hoeveelheid staand of liggend dood hout; - actief beheren van invasieve exotische soorten, vermeld in bijlage IV van de ordonnantie, om hun verspreiding in te perken of om ze te verwijderen; - opheffen van bronnen van eutrofiëring; - opvangen en laten insijpelen van regen- en bronwater van goede kwaliteit; - afvoeren van afvalwater via de riolen, of plaatselijk zuiveren ervan; - opheffen van de lozingen van afvalwater en mogelijk verontreinigd water afkomstig van transportinfrastructuren; - ecologisch herstellen van waterlopen, waterpartijen, bron- en kwelzones; - kanaliseren van het recreatieve gebruik om de kwetsbare gebieden te beschermen; - ontwikkelen van randvegetatie op de grens van de bospercelen en in de open plekken.	Type 4 – alluviaal bos: In dit bostype (eventueel nog in omvorming) worden (selectieve hoog-)dunningen uitgevoerd om een structuur- en lichtrijk bos te bekomen, met verplegende soorten (goed afbreekbaar strooisel) en lenteflora. Wegens de essenziekte is de rol van Es momenteel beperkt tot bijmenging.	17, 32, 33	8-jaarlijks	Lichte selectieve hoogdunning i.f.v. lichtrijk bos, op de grens met zone 35 sterker dunnen (geleidelijkere overgang en meer licht in zone 35)	O
			Vernatten	33		De bronbeek door zone 33 laten lopen en de gracht rondom dempen of een stuw plaatsen en het wegvloeien van het water naar de riolering tegengaan. Dit zal ook gunstige effecten hebben op zone 35.	R

Instandhoudingsdoelstellingen voor de habitats van gewestelijk belang (Bijlage I.2 van de Ordonnantie)

Habitat van gewestelijk belang	Oppervlakte in DG (opp. In SBZII)	Algemene maatregelen Cfr. Bijlage 4 Aanwijzingsbesluit	Specifieke maatregelen voor DG				
			Beheermaatregel	Locatie/zone	Tijdstip/termijn	Opmerking	Type maatregel*
Kamgrasland <i>Cynosurion cristati</i>	1,40 ha (22,9 ha)	- Aanplanten van enkele voederbomen - Aanplanten voederhaag		23, 25		Naarmate de klimaatopwarming droogt het grasland sneller uit, waardoor de dieren van de boerderij andere voedselbronnen en meer schaduw nodig hebben.	R
				18			

Instandhoudingsdoelstellingen voor de soorten van communautair belang Bijlage II.1.1 van de Ordonnantie

Naam	Wetensch. Naam	Ecologische vereisten van de soort	Specifieke maatregelen voor DG				
			Beheermaatregel	Locatie/zone	Tijdstip/termijn	Opmerking	Type maatregel*
Vliegend hert	<i>Lucanus cervus</i>	- aanwezigheid van staand dood hout, van oude of wegwijnende bomen, bij voorkeur in de bosranden en op zuidelijk geëxposeerde taluds en hellingen; - aanwezigheid van waardbomen zoals <i>Quercus robur</i>, <i>Quercus petraea</i>, <i>Ulmus</i> spp., <i>Prunus</i> spp., <i>Tilia</i> spp.; - aanwezigheid van een netwerk van oude bomen (waardbomen) binnen het bosmassief; - aanwezigheid van stadsbiotopen en landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren; - aanwezigheid van geschikte habitats op minder dan 500m van elkaar.	Aanleg broedhopen en/of hakhoutbeheer	grens zone 12 en 13		- Zie soortenfiche - Ook de (stobben van) oude fruitbomen in zone 12 kunnen geschikt zijn voor de larven	R

Instandhoudingsdoelstellingen voor de soorten van bijlage II.1.2 van de Ordonnantie

Naam	Wetensch. Naam	Ecologische vereisten van de soort	Specifieke maatregelen voor DG				
			Beheermaatregel	Locatie/zone	Tijdstip/termijn	Opmerking	Type maatregel*
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>	- aanwezigheid van grote en oude bomen in de bosgebieden zoals <i>Fagus sylvatica</i>, <i>Pinus sylvestris</i>, <i>Larix decidua</i>; - voldoende dichtheid van holle bomen en van dikke beuken; - aanwezigheid van plaatsen om zich te voeden, hoofdzakelijk habitats die mieren aantrekken en rijk zijn aan dood hout.	Zie maatregelen boshabitats	Alle boszones		dikke bomen vnl. in 11 en 13	O
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	- aanwezigheid van bosranden en tijdelijke of vaste open plaatsen; - aanwezigheid van open milieus rijk aan nesten van wespen en hommels, en ook reptielen en amfibieën.	Zie maatregelen habitats	Volledig DG			O
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>	- aanwezigheid van voldoende (semi)natuurlijke en randstedelijke milieus rondom om het behoud van de diversiteit van de potentiële prooien te verzekeren.	Zie maatregelen habitats	Volledig DG			O
Grote keverorchis	<i>Neottia ovata</i>	/	Zie maatregelen boshabitats	Zones met beheertype 4			O

Instandhoudingsdoelstellingen voor de soorten van gewestelijk belang (Bijlage II.4)

Naam	Wetensch. Naam	Ecologische vereisten van de soort	Specifieke maatregelen voor DG				
			Beheermaatregel	Locatie/zone	Tijdstip/termijn	Opmerking	Type maatregel*
Steenmarter	<i>Martes foina</i>	- aanwezigheid van schuilplaatsen; - aanwezigheid van stadsbiotopen en landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren; - aanwezigheid van boomgaarden en fruitbomen.	- Zie maatregelen alle habitats - ecologisch bosrandenbeheer - onderhoud boomgaarden	Volledig DG		Beheer i.f.v. verbeteren boshabitats en zone 12 (boomgaard en bosranden).	O+R

			Aanleg enkele takkenhopen als schuilplaats	Verspreid over domein		Best op niet te donkere locatie zodat deze overgroeid kan worden. Vb in/bij bosranden, er kan gebruik gemaakt worden van takhout na kappingen.	R
Iepenpage	<i>Satyrrium w-album</i>	- aanwezigheid van stadsbiotopen en landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en het Brussels ecologisch netwerk te verbeteren; - aanwezigheid van waardplanten (<i>Ulmus</i> spp.) en van nectar producerende soorten zoals bramen (<i>Rubus</i> spp.) en de gewone liguster (<i>Ligustrum vulgare</i>).	Selectief bevoordelen of inbrengen van Fladderiep (<i>Ulmus laevis</i>)	in beperkte mate aanplanten in 91E0.		Zie soortenfiche Voor Iepenpage volstaan al enkele bomen, liefst in bosrand of parksituaties. Gebruik best autochtoon plantgoed.	R
			Bosrandbeheer	Zone 36 en 12			R
Eikelmuis	<i>Eliomys quercinus</i>	- aanwezigheid van schuilplaatsen; - aanwezigheid van boomgaarden en fruitbomen; - aanwezigheid van een overwinteringshabitat (eventueel door de plaatsing van nestkastjes); - aanwezigheid van stadsbiotopen en lineaire landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en van het Brussels ecologisch netwerk te verbeteren.	- Plaatsing nestkasten in boomgaard - Zie maatregelen i.v.m. beheer boomgaarden en bosranden	Zone 12, 24, 27 en 28		Zie soortenfiche Ook de boerderij en andere constructies kunnen zo ingericht worden dat ze een slaappleats bieden.	R
Grote weerschijnvlinder	<i>Apatura iris</i>	- aanwezigheid van waardplanten, zoals de Salix sp en Populus tremula; - aanwezigheid van geschikte voedselbronnen voor de soort, zoals waterplassen met mineraalrijk water.	Selectief bevoordelen of aanplant van boswilg (Salix caprea) in zonbeschenen bosranden	Zone 33, 36 en 37		Zie soortenfiche	O+R
			Begrazingsbeheer	Zone 18, 23, 25		i.f.v. mest als bron van mineralen	O
Sleedoorpage	<i>Thecla betulae</i>	- aanwezigheid van stadsbiotopen en landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren; - aanwezigheid van de waardplant sleedoor (<i>Prunus spinosa</i>) en de voornaamste nectarproducerende planten zoals hondsroos (<i>Rosa canina</i>), bosrank (<i>Clematis vitalba</i>) en echte guldenroede (<i>Solidago virgaurea</i>).	Selectief bevoordelen of inbrengen van sleedoor (<i>Prunus spinosa</i>) en aanplanten van nectarproducerende soorten	Zone 12, 24 en 36		Zie soortenfiche, plant in de boomgaard ook pruimen aan.	R+O
			Beheer hagen	Zone 29		Zie soortenfiche	O
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>	- aanwezigheid van stadsbiotopen en landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren.	Voorzien van schuilplaatsen	Zone 12		In zone 12 en de zonnige randen er van kunnen enkele schuilplaatsen gecreëerd worden (vb aantal platen van 1m²)	R

Instandhoudingsdoelstellingen voor soorten die strikt worden beschermd op het gehele grondgebied van het Gewest

Naam	Wetensch. Naam	Ecologische vereisten van de soort	Specifieke maatregelen voor DG				
			Beheermaatregel	Locatie/zone	Tijdstip/termijn	Opmerking	Type maatregel*
Vleermuizen algemeen	Chiroptera	- aanwezigheid van stadsbiotopen en landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren; - aanwezigheid van bomen met holtes, staand dood hout en oude of wegwijnende bomen; - aanwezigheid van een boshabitat met gediversifieerde horizontale en verticale structuur; - beperkte lichtvervuiling; - aanwezigheid van verblijfplaatsen in gebouwen.	Zie beheer habitats	Volledig DG		- Beheer habitatbomen (verblijfplaats) - Verhogen horizontale en verticale structuur van het bos (foerageren) - Beheer bosranden, ruigtes en boomgaard (foerageren) - Aanwezigheid vee (foerageren)	O+R
			Onderhoud en vleermuisvriendelijk inrichting van de boerderij	Zone 41	winter		O

Maatregelen met ruime toepassing niet specifiek toe te wijzen aan één habitat of soort van communautair of gewestelijk belang

Beheerdoelstelling	Beheermaatregel	Locatie/zone	Tijdstip/termijn	Opmerking	Type maatregel*
Veiligheidsbeheer	Veiligheidskappen in randen langs wandelpaden en randzone van het bos; Signalisatie en gerichte communicatie organiseren bij noodweer.	Alle randzones en paden, zone 11 volledig.		Opmaak bomenbeheerplan met afbakening van risicozones en jaarlijkse VTA op gebiedsniveau, mogelijk frequentere VTA voor geselecteerde bomen	R+O
Behoud opmerkelijke bomen	Vrijstellen bij dunningen en gericht opvolgen van deze bomen via het bomenbeheerplan en de VTA.	Volledig DG			O
Bestrijding invasieve exoten	controle op de aanwezigheid van invasieve exoten	Volledig DG	3-jaarlijks		O
	Bestrijding op gekende groeiplaatsen: Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eiken, Rhododendrons, Indische schijnaardbei	Volledig DG	Continu, maar specifieke aandacht bij dunningen		R
Menselijke verstoring beperken	Geleiden gebruik van boomgaard	Zone 12		Mogelijke ingrepen zijn het niet maaien van de zone langsheen het pad en het gebruiken van de dode stammen om de bezoekers uit (delen van) de boomgaard te houden. Dit draagt ook bij tot minder beschadiging (afbreken takken van jonge fruitbomen bij het plukken).	R+O
	Kwaliteitsvol behouden van de paden	Alle paden			
Bosomvorming	Kappen sparren, verwijderen naaldenpakket op bodem, aanplant gemengde struikrand en bomen – beheertype 4: gemengd eikenbos: In dit bostype (eventueel in omvorming) worden (selectieve hoog-)dunningen uitgevoerd om een structuur- en lichtrijk bos te bekomen, met verplegende soorten (goed afbreekbaar strooisel) en lenteflora.	36, 38		Aangezien het vrij smalle stroken betreft die zuidgeëxposeerd zijn is het eindbeeld een soort van bosrand en heeft deze zone ook een schermfunctie t.o.v. de straat en huizen. Hogere bomen kunnen, maar de focus ligt op een goed ontwikkelde struiklaag, met zeker in de zuidrand van zone 36 aandacht voor waardplanten van en nectarbronnen voor insecten.	R

	beheertype 4: gemengd eikenbos: In dit bostype (eventueel in omvorming) worden (selectieve hoog-)dunningen uitgevoerd om een structuur- en lichtrijk bos te bekomen, met verplegende soorten (goed afbreekbaar strooisel) en lenteflora.	3, 4, 5	8-jaarlijks	selectieve hoogdunning i.f.v. omvorming van naaldhout naar habitattypisch loofhout	R
	stootbegrazing beheertype 4: gemengd eikenbos: In dit bostype (eventueel in omvorming) worden (selectieve hoog-)dunningen uitgevoerd om een structuur- en lichtrijk bos te bekomen, met verplegende soorten (goed afbreekbaar strooisel) en lenteflora.	6,7, 8,9, 10	4-jaarlijks	Selectieve hoogdunning i.f.v. lichtrijk bos en het verhogen van het aandeel habitattypische soorten.	R
	stootbegrazing				
Parkbeheer	Regulier parkbeheer met ecologisch versterking: Beheer i.f.v. behoud van monumentale en oude bomen, en specifiek de merkwaardige bomen (vrijstellen)	13	8-jaarlijks	Holtes en loshangende schors bij deze oude bomen zijn van belang voor vleermuizen en spechten.	O
	Verjonging van de dreef	21		Zowel de sparren (<i>Picea abies</i>) als de gewone esdoorns (<i>Acer pseudoplatanus</i>) kappen en vervangen door bv winterlinde (<i>Tilia cordata</i>).	R
Verzekeren connectiviteit door vleermuizen	Hinderlijke verlichting in de zones grenzend aan het deelgebied beperken of vervangen door aangepaste verlichting				
	Behoud en versterking groenstructuur (opgaande bomen en struiken)				
Vernatting en verbeteren waterkwaliteit	Aanpak knelpunt lozing afvalwater woning	38			R
	Aanpak wegvloeiën bronwater in riolering	33			R
	Herstellen van de monnik	33, 34			R
	Behoud van de beekbedding	33, 34			R
	Behoud van de overstomingsbuffer	33, 34			R
Regenwaterbeheer	Studie wordt voorzien rond het regenwaterbeheer volgens de algemene principes van het geïntegreerd regenwaterbeheer	hele domein			R
Boerderij	Mogelijke vervuiling door de mest aanpakken via recuperatie of een zuiveringszone op de site.				

*O=onderhoud, R=restauratie/verbetering

4.2 EXOTENBEHEER

Voor invasieve exoten, vermeld in bijlage IV van de natuurordonnantie en op de Europese lijst, geldt het 'early warning/rapid response' systeem. Binnen de Europese verordening 'Invasieve Uitheemse soorten' (1143/2014) wordt gefocust op een drietrapsaanpak. Preventie is de meest kosteneffectieve benadering. Vervolgens is het van belang de invasieve exoot snel te signaleren en in te grijpen. Een derde stap is het beheren en terugdringen. Het is hierbij belangrijk een zorgvuldige afweging te maken van de haalbaarheid en wenselijkheid van de bestrijding.

Er dient een 3-jaarlijkse controle en bestrijding te gebeuren op aanwezigheid van te bestrijden exote boom- en struiksoorten. De opvolging van gekende locaties dient intensiever te gebeuren, naargelang de te bestrijden soort, en met specifieke aandacht tijdens en de eerste jaren na dunningen.

Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*) komt voor in zones 11 en 17 de soort is invasief als ze kan opgroeien bij veel licht op relatief droge bodems, aangezien zij zich in deze omstandigheden massaal vestigt. Ter bestrijding kan de pruikenmethode toegepast worden. Hierbij worden de stammen op heuphoogte gekapt. Bij uitschieten vormen ze een pruiк dewelke voor beschaduwen van de bodem zorgt. Het zaaibed krijgt op deze manier minder kansen om op te schieten. Een goede opvolging is nodig: gedurende 5 jaar na afzetten ieder jaar zowel in laat voorjaar (einde april) als in najaar (eerste helft oktober) de hergroei verwijderen (met bosmaaier of zeis en schup). Als het te standvastig blijft moet gecombineerd worden met inplanten van schaduwbomen.

Pontische rhododendron (*Rhododendron ponticum*) is aanwezig in zone 11. Rhododendrons hebben een relatief beperkt wortelgestel. Mechanisch uittrekken van de planten, inclusief wortelende takken, is zeer effectief, op voorwaarde dat de wortels niet afbreken. Zaaillingen kunnen handmatig worden uitgetrokken. Verwijderde planten kunnen worden afgevoerd of ter plaatse worden gestapeld op rillen. Let op: takken in contact met een vochtige bodem kunnen gemakkelijk wortel schieten.

Amerikaanse eik (*Quercus rubra*) staat in zone 13, maar er is in deze gekozen voor het behoud van deze bomen. Natuurlijke verjonging in de rest van het domein dient wel bestreden te worden. Amerikaanse eiken kunnen geringd of gekapt worden, waarbij reeën zorgen voor begrazing. Bij ringen wordt de voorkeur gegeven aan twee of drie ringen ten minste 5 cm van elkaar verwijderd, ongeveer 3 cm diep inzagen, tenminste tot op het echte hout onder de schors zodat het cambium over de gehele stamomtrek is doorgesneden. De noodzaak tot kappen van oude bomen moet altijd overwogen worden ifv de soortgerichte doelstellingen. Zeker bij oudere Amerikaanse eiken dient eerst controle te gebeuren van eventuele boomholtes op gebruik door vleermuizen

In de kruidlaag is Indische schijnaardbei (*Potentilla indica*) een probleem in zone 17. Lokaal kan Indische schijnaardbei grote matten vormen die manueel moeten worden verwijderd. Sterke verhoging van de lichtinval dient op deze plaatsen vermeden te worden, overschaduwning (en vernatting) kan de uitbreiding van de soort mee in toom houden. Deze planten kunnen met de hand worden uitgetrokken, minstens éénmaal per jaar. Er wordt gesuggereerd dit bij voorkeur in de late herfst te doen wanneer de groeikracht van de stengels sterk verminderd is en een felle reactie op de snoei dan zal uitblijven, totdat de populatie is uitgeput. De uitgetrokken planten moeten worden afgevoerd, of per locatie op één enkele plaats gestockeerd (bij voorkeur bovenop eerder uitgetrokken planten) zodat ze geen nieuwe haarden kunnen vormen. Gezien de arbeidsintensiviteit, dient per locatie de noodzaak tot verwijdering bekeken te worden.

Niet invasieve exoten dienen niet actief bestreden te worden, maar kunnen bij de dunningen preferentieel geselecteerd worden (m.u.v. opmerkelijke bomen).

De populatie aan exote vogels (vooral Halsbandparkiet (*Psittacula krameri*)) is een knelpunt voor zover er sprake is van nestplaatsconcurrentie en een tekort aan het aanbod van broedholtes. Aangezien het terugdringen van de Halsbandparkieten stuit op praktische en maatschappelijke problemen moet getracht worden om via natuurlijke processen voldoende oude bomen met holtes te verkrijgen.

4.3 SOORTGERICHT BEHEER

Maatregelen ten behoeve van soorten zijn hierboven al grotendeels beschouwd. Hieronder worden de belangrijkste maatregelen en locaties nog eens samengevat:

Belangrijke aandachtspunten voor vleermuizen, vogels en ongewervelden zijn:

- Er zal een beheer gevoerd worden gericht op het verhogen van het aanbod aan holle bomen en dood opstaand hout (beheertype 4 – onregelmatig eikenbos). Deze kunnen dienst doen als verblijfplaatsen voor vleermuizen en vogels (zwarte (*Dryocopus martius*) en andere spechten,...). Ook liggend dood hout heeft zijn waarde voor fauna, zoals insecten en amfibieën.
- De geleidelijke overgangen van bos naar open landschap (mantel-zoombeheer) zorgen voor een verhoging van de insectenrijkdom. Deze bosranden kunnen heel wat soorten aantrekken, zoals verschillende vlinders, reptielen en zoogdieren (wat dan bv. weer wespandief kan aantrekken), zeker indien deze Z tot W-georiënteerd zijn, windluw en golvend (i.f.v. microklimaat). Zone 12 en 36 zijn in dit opzicht belangrijke locaties. Bij het bosrandbeheer dient aandacht te zijn voor waardplanten van sleedoorn- (*Thecla betulae*) en iepenpage (*satyrium w-alba*), en grote weerschijnvlinder (*Apatura iris*), net als voor nectarproducerende soorten in de omgeving (vb bramenkoepels). Deze zones zijn ook geschikt als broedlocaties voor vliegend hert (*Lucanus cervus*).
- De boomgaarden (zone 24, en zeker de ZO-geëxposeerde in zone 12) bieden ook een specifiek microklimaat en voedsel (nectar, fruit) voor vele diersoorten.
- Voorzien van takkenhopen, platen en nestkasten als schuilplaats voor bv marterachtigen, amfibieën en reptielen.
- Het bekomen van een optimale structuurdiversiteit, met zowel horizontale als verticale gradiënten, moet resulteren uit de hierboven beschreven gecontroleerde en progressieve omvorming naar meer natuurlijke bostypes. De afwisseling in het gebied van bos met ruigtes, boomgaarden en weides en de overgangen er naar versterkt dit nog.

5 VRIJSTELLINGEN OP VERBODSBEPALINGEN

Alle handelingen en werken die voortvloeien uit dit beheersplan en die nodig zijn voor het ecologisch beheer van het gebied om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken, zijn onderworpen aan een vrijstelling van de verbodsbepalingen van artikel 12 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 24 september 2015 tot aanwijzing van het Natura 2000-gebied - SBZ II10 "Fond'Roy-park", in toepassing van artikel 47, §2, van de ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud.

6 LITERATUUR

Beheerplan van het Brusselse Zoniënwood, Boek II – Beheerdoelstellingen en -maatregelen. Ontwerp

De Frenne, P., Coughon, M., Janssens, G., & Vangansbeke, P. (2022). Nutrient fertilization by dogs in peri-urban ecosystems. *Ecological Solutions and Evidence*, 3(1). <https://doi.org/10.1002/2688-8319.12128>

Hendrickx, P., Van Brussel, S., Verheijen, W., (2007). Opmaak van beheerplanning voor een aantal Natura 2000-gebieden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Gebied II 10 Fond’Roy-park. Rapport Aeolus i.o.v. BIM

Van Brussel S. & Indeherberg M., 2007. Instandhoudingsdoelstellingen voor habitatrichtlijngebieden gelegen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. SBZII: Bosgebieden en open gebieden in het zuiden van het Brussels Gewest. Ontwerp eindrapport. Studiebureau Aeolus in opdracht van het Brussels Instituut voor Milieubeheer, 71p. + bijlagen

Van De Haterd, R. J. W., Hoefsloot, G., & Krijgsveld, K. L. (2014). Effect van honden op natuur [Eindrapport].

Vanwijnsberghe, S. (2023). Statut de la population de chevreuils en forêt de Soignes : un état des lieux. *Revue Trimestrielle De L’asbl Les Amis De La Forêt De Soignes*.

Vanwijnsberghe, S. (n.d.). Impact du public sur le chevreuil en forêt de Soignes.

Weston, M. A., & Stankowich, T. (2013). Dogs as agents of disturbance. In Oxford University Press eBooks (pp. 94–116). <https://doi.org/10.1093/acprof:osobl/9780199663217.003.0004>

Informatiebronnen beschikbaar gesteld door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

- Inventaris van de merkwaardige bomen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. (<http://bomen-inventaris.irisnet.be/index.php>)
- Register van het gevrijwaard erfgoed. (<http://erfgoed.brussels/ontdekken/register-van-het-gevrijwaard-erfgoed>)
- Hemels Brussel/Bruciel. Geoportaal met historische luchtfoto's (<http://hemels.brussels/>)
- BruGis. Geoportaal met o.a. beschermde landschappen, merkwaardige bomen en de Natura 2000 sites en habitats. (<https://mybrugis.irisnet.be>)
- IBGEBIM. Geoportaal van de biodiversiteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. (<http://geoportal.ibgebim.be/webgis/biodiversiteit.phtml?langtype=2067>)
- Leefmilieu Brussel. Infofiches groene Ruimte. (http://document.leefmilieu.brussels/opac_css/index.php?lvl=coll_see&id=116)

Soortenfiches voor beheer

(https://document.environnement.brussels/opac_css/electfile/20191015Doelsoortenbeheer_nl.pdf)

7 BIJLAGEN

Bijlage 1: Kadasterpercelen

Bijlage 2: Bepalingen met betrekking tot patrimonium in deelgebied II10

Bijlage 3: De rol en het belang van de deelgebieden voor de coherentie van Speciale Beschermingszone II

Bijlage 4: Fotobijlage deelgebied II10

Bijlage 5: Kaartenbundel deelgebied II10

7.1 BIJLAGE 1: KADASTERPERCELEN

Voor de identificatie van de kadastrale percelen wordt de code APNC_MAPC gebruikt in de versie URBIS_V2_2011A2 van het kadaster.

Deel- gebied	Naam	code "APNC_MAPC"	Opp. Kadaster- perceel (ha)	% Natura 2000	Opp. (ha) binnen Natura 2000	Statuut eigenaar
II10	FOND'ROY-PARK	21612_D_0490_K_010_00	0,02	100%	0,02	Vivaqua
II10	FOND'ROY-PARK	21612_D_0491_C_010_00	0,11	100%	0,11	Vivaqua
II10	FOND'ROY-PARK	21612_D_0491_D_012_00	3,21	5%	0,15	EPSYLON; Université Catholique de Louvain
II10	FOND'ROY-PARK	21612_D_0491_F_010_00	0,72	100%	0,72	EPSYLON; Université Catholique de Louvain
II10	FOND'ROY-PARK	21612_D_0491_N_010_00	1,93	100%	1,93	Brusselse Hoofdstedelijk Gewest
II10	FOND'ROY-PARK	21612_D_0491_R_010_00	0,21	100%	0,21	EPSYLON; Université Catholique de Louvain
II10	FOND'ROY-PARK	21612_D_0491_T_010_00	1,08	100%	1,08	Brusselse Hoofdstedelijk Gewest
II10	FOND'ROY-PARK	21612_D_0491_Y_011_00	0,40	46%	0,18	Parhelie-centre de psychiatrie pour enfants et adolescents; Université Catholique de Louvain
II10	FOND'ROY-PARK	21612_D_0491_Z_002_00	0,06	100%	0,06	Vivaqua
II10	FOND'ROY-PARK	21612_D_0492_A_000_00	0,04	100%	0,04	Brusselse Hoofdstedelijk Gewest
II10	FOND'ROY-PARK	21612_D_0493_D_003_00	0,00	100%	0,00	Brusselse Hoofdstedelijk Gewest
II10	FOND'ROY-PARK	21612_D_0493_G_006_00	0,14	100%	0,14	Brusselse Hoofdstedelijk Gewest
II10	FOND'ROY-PARK	21612_D_0493_H_006_00	1,93	100%	1,93	Brusselse Hoofdstedelijk Gewest
II10	FOND'ROY-PARK	21612_D_0493_L_006_00	1,44	100%	1,44	Brusselse Hoofdstedelijk Gewest
II10	FOND'ROY-PARK	21612_D_0493_M_006_00	0,76	100%	0,76	Brusselse Hoofdstedelijk Gewest

7.2 BIJLAGE 2: BEPALINGEN MET BETREKKING TOT PATRIMONIUM IN DEELGEBIED II10

Historiek van het gebied (bron: LB, infofiche groene ruimte, 2011)

De naam 'Vronerode' (Frans: Fond'Roy) betekende in het Nederlands van de middeleeuwen: terrein ontgonnen door lijfeigenen. Toen de naam in de twaalfde eeuw voor het eerst opdook, vermeldt de geschiedenis dat Godfried I, hertog van Brabant en graaf van Leuven, het Vronerodebos in Ukkel aan de abdij van Vorst schonk. Daaruit valt af te leiden dat Vronerode een gebied was dat al heel vroeg werd ontgonnen (ongetwijfeld al bij de grote ontbossingen in de zevende en achtste eeuw ten tijde van de Franken en de stichting van de eerste abdijen). Na de invasies en de privéoorlogen die losbarstten in de tiende en elfde eeuw groeide er op natuurlijke wijze al een nieuw bos.

Het bos bleef eigendom van de abdij van Vorst tot in 1794. Toen verkochten de paters het grootste deel van hun bezittingen aan de gemeente om zo het hoofd te bieden aan de gevolgen van de plunderingen tijdens de Franse revolutie. Ook de 52 hectare van Vronerode zat in die verkoop.

In 1809 zorgde een decreet van Napoleon ervoor dat de bossen deel gingen uitmaken van het staatsdomein 'Fond'Roy', toen een onderdeel van het Zoniënwoud. Dat was voorlopig. Want tijdens de Nederlandse overheersing kregen de Ukkelse bossen opnieuw een privéstatuut: Willem I van Oranje schonk ze aan de Algemene Maatschappij der Nederlanden. Onmiddellijk na de onafhankelijkheidsverklaring veranderde die haar naam in Generale Maatschappij van België. Ze verkocht dit domein aan baron Goswin de Stassart, voorzitter van de kersverse Belgische Senaat. Dat betekende het einde van het bos – of toch bijna! Het werd ontgonnen en opgedeeld in landbouwgebied (vandaar ook de Ukkelse boerderij die er vandaag nog staat) en bouwpercelen, onder meer voor het sanatorium Fort Jaco, vandaag 'Clinique Fond'Roy'.

In 1991 kocht het Brussels Gewest boerderij, weilanden, boomgaard en het kleine bos ernaast. In 1999 volgde de renovatie van het geheel. Zo ontstond het Vronerodepark.

In 1999 renoveert Leefmilieu Brussel het geheel. In het verlengde van een ambitieus programma wordt de boerderij gerenoveerd tot een kinderboerderij met een onthaalcapaciteit voor verschillende groepen, met een totaal van 25 kinderen.

De hoeve van Vronerode

De blokhoeve (d.w.z. zonder binnenplein), een klein gebouw in 'pittoreske' stijl, heeft een langwerpige plan waar woonruimten, stallen, schuur en conciërgewoning achter elkaar liggen. De precieze bouwdatum is niet bekend, maar volgens de kaarten ligt die ergens tussen 1810 en 1837. Sindsdien zorgden verschillende verbouwingswerken voor aanpassingen in volume en stijl, maar het gebouw bleef altijd een boerderij. Tot op vandaag. De vzw Zonnebloem-Tounesol organiseert er voor kinderen van kleuter- en lagere school animaties en stages rond de thema's: boerderij, moestuin, boomgaard, de seizoenen of de voeding. Koeien, ezels, schapen, geiten, varkens, konijnen en pluimvee lopen rond op het domein. Soms wordt een weide vrijgemaakt voor paarden van de vzw Paard en Bos. De renovatie van de gebouwen heeft de originele morfologie van het bouwwerk en de interessante archeologische elementen weer in het leven geroepen. Leefmilieu Brussel past er ook zijn voorgestane ecoconstructie-/ecorenovatieprincipes toe (gebruik van ecologische bouwmaterialen, microwaterzuiveringsstation en aangelegde waterbekkens voor het afvalwater, inzameling en gebruik van het regenwater voor de wc's, ...).

De Clinique Fond'Roy

Langs de Jacques Pasturlaan, en ten noorden en oosten omgeven door het Vronerodepark, ligt een reeks paviljoenen en gebouwen van het psychiatrisch ziekenhuis 'Clinique Fond'Roy'. De gebouwen worden momenteel gerenoveerd. Ze zijn het werk van de beroemde architect en woninginrichter in art-nouveaustijl Georges Hobé, die zich hier vooral inspireerde op de architectuur van de Engelse 'cottages'. Dokter Théodore Marin de Mont startte het ziekenhuis in het begin van de twintigste eeuw op een ontboste strook van het Vronerodebos. Oorspronkelijk heette het 'Sanatorium Fort Jaco' en bood het opvang aan meerdere honderden noodlijdenden met psychologische, psychiatrische of afhankelijkheidsproblemen.

Merkwaardige bomen

In het domein werden verschillende bomen opgenomen in de inventaris van het natuurlijk erfgoed als 'merkwadige boom'. In tabel 7-1 is een overzicht opgenomen. Op figuur 7-1 staat de locatie van deze bomen aan de hand van hun ID opgenomen. Niet alle bomen zijn echter op kaart weergegeven.

Figuur 7-1: Weergave van de locatie van de merkwaardige bomen in het Fond'Roypark aan de hand van de ID's. (bron: <https://gis.urban.brussels/brugis/#/>)

Tabel 7-1: Wetenschappelijke inventaris van de merkwaardige bomen in het Fond'roy-domein. (Bron: <http://bomen-inventaris.irisnet.be/index.php?text=77>).

ID	soort	positie	beplanting	omtrek	hoogte	diameter van de kroon
1863	Sequoiadendron giganteum Mammoetboom	Boom deels zichtbaar vanaf de weg	Beplanting in afstemming	472	30	7
1860	Fagus sylvatica f. purpurea Rode beuk	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)- openbare ruimte	Beplanting in boomgroep	410		0
1864	Sequoiadendron giganteum Mammoetboom	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)- openbare ruimte	Beplanting in boomgroep	408	27	8
1859	Fagus sylvatica f. purpurea Rode beuk		Beplanting in boomgroep	365	25	15
7063	Fagus sylvatica f. purpurea Rode beuk	Boom deels zichtbaar vanaf de weg	Beplanting in boomgroep	346	27	18
7065	Tilia tomentosa Zilverlinde	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)- openbare ruimte	Beplanting in boomgroep	320	30	20
6389	Quercus rubra Amerikaanse eik	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)- openbare ruimte	Beplanting in boomgroep	313	20	14
1861	Liriodendron tulipifera Tulpenboom	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)- openbare ruimte	Beplanting in boomgroep	254	25	20
1862	Liriodendron tulipifera Tulpenboom			236		0
7064	Malus domestica Sierappel	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)- openbare ruimte	Alleenstaande boom	211	11	14
1858	Chamaecyparis pisifera 'Plumosa'	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)- openbare ruimte	Beplanting in boomgroep	208	25	8
1857	Chamaecyparis lawsoniana Dwerg- of schijnjuncipres			186		
1865	Taxus baccata Venijnboom	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)- openbare ruimte	Beplanting in boomgroep	0	20	14

7.3 BIJLAGE 3

DE ROL EN HET BELANG VAN DE DEELGEBIEDEN VOOR DE COHERENTIE VAN SPECIALE BESCHERMINGSZONE II - OVERKOEPELEND DOCUMENT SBZ II

MEI 2022

DE ROL EN HET BELANG VAN DE DEELGEBIEDEN VOOR DE COHERENTIE VAN SPECIALE BESCHERMINGSZONE II

Overkoepelend document SBZ II

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	5
2. Situering	6
3. Statuten en beschermingen	7
4. Aanwijzing habitattypes en soorten	9
5. Relatief belang van de deelgebieden	11
6. Van toepassing zijnde instandhoudingsdoelstellingen.....	15
7. Algemene aandachtspunten bij uitwerking	16
8. Landschapsecologie.....	16

TABELLEN

Tabel 4-1: Staat van instandhouding van de habitats van communautair belang cfr. de Bijlage 3.2 van het besluit tot wijziging van het aanwijzingsbesluit (toestand bij aanwijzing van het gebied).....	9
Tabel 4-2: Staat van instandhouding van de soorten van communautair belang cfr. de Bijlage 3.2 van het besluit tot wijziging van het aanwijzingsbesluit (toestand bij aanwijzing van het gebied).....	10
Tabel 5-1: Aanwezige oppervlakte habitat per deelgebied met aangeven van het relatieve belang t.o.v. het gehele SBZ (donkergroen en onderlijnd: > 30% van de oppervlakte – essentieel belang; groen en vet: van 10 tot 29% - zeer belangrijk; grijs en cursief <10%: belangrijk)	12
Tabel 5-2: Aanwezigheid van soorten van communautair belang, gewestelijk belang en strikt beschermde soorten op gewestelijk grondgebied (gebaseerd op databanken LB, de beheerplannen en waarnemingen.be)	13
Tabel 6-1: Uitbreidings- en omvormingsdoelstellingen voor de habitats	15
Tabel 6-2: Uitbreidings- en omvormingsdoelstellingen voor de soorten.....	15
Tabel 6-3: Instandhoudingsdoelstellingen specifiek voor natuurreserveaat Kinsendaal-Kriekenput	15

FIGUREN

Figuur 2-1: Situering deelgebieden van SBZ II	6
Figuur 3-1: Beschermde patrimonium binnen SBZ II	8
Figuur 8-1: Theoretische inschatting van landschapsecologisch gebruik van vleermuissoorten met een breed spectrum aan jachtgebieden (uit Aeolus 2007).....	17
Figuur 8-2: Potentiële verbindingen buiten het SBZ II (uit Aeolus 2007).....	17
Figuur 8-3: Ecologische verbindingen	18

BE 1000002 – SBZ II: BOSSEN EN OPEN GEBIEDEN IN HET ZUIDEN VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST – COMPLEX VERREWINKEL – KINSENDAAAL

1. INLEIDING

Bij de actualisatie van de Natura 2000 beheerplannen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden de deelgebiedbeheerplannen conform gemaakt met de bepalingen van de Ordonnantie van 1/03/2012 en met de betreffende aanwijzingsbesluiten per SBZ. Aangezien ieder beheerplan zich richt op één, of enkele, van de 48 Natura 2000 deelgebieden, bestaat het gevaar dat het algemene overzicht wat verloren gaat, en dat het relatieve belang van een deelgebied voor een specifiek habitat of soort niet voldoende wordt geduid. Ook kunnen specifieke instandhoudingsdoelen zoals gewenste uitbreidingen of omvormingen van habitats in een overkoepelend overzicht worden opgenomen, zodat ze zo efficiënt mogelijk gealloceerd kunnen worden.

In dit overkoepelende document worden de bepalingen van het aanwijzingsbesluit¹ en het besluit tot uitbreiding² van SBZ II daarom kort gestructureerd samengebracht, en wordt het relatieve belang van de deelgebieden bepaald voor de habitats en soorten van communautair en gewestelijk belang.

¹ Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering d.d. 24/09/2015 tot aanwijzing van het Natura 2000-gebied – BE1000002 : « Bossen en open gebieden in het zuiden van het Brussels Gewest – complex Verrewinkel – Kinsendaal » (B.S. 22/10/2015), verder het 'aanwijzingsbesluit' genoemd

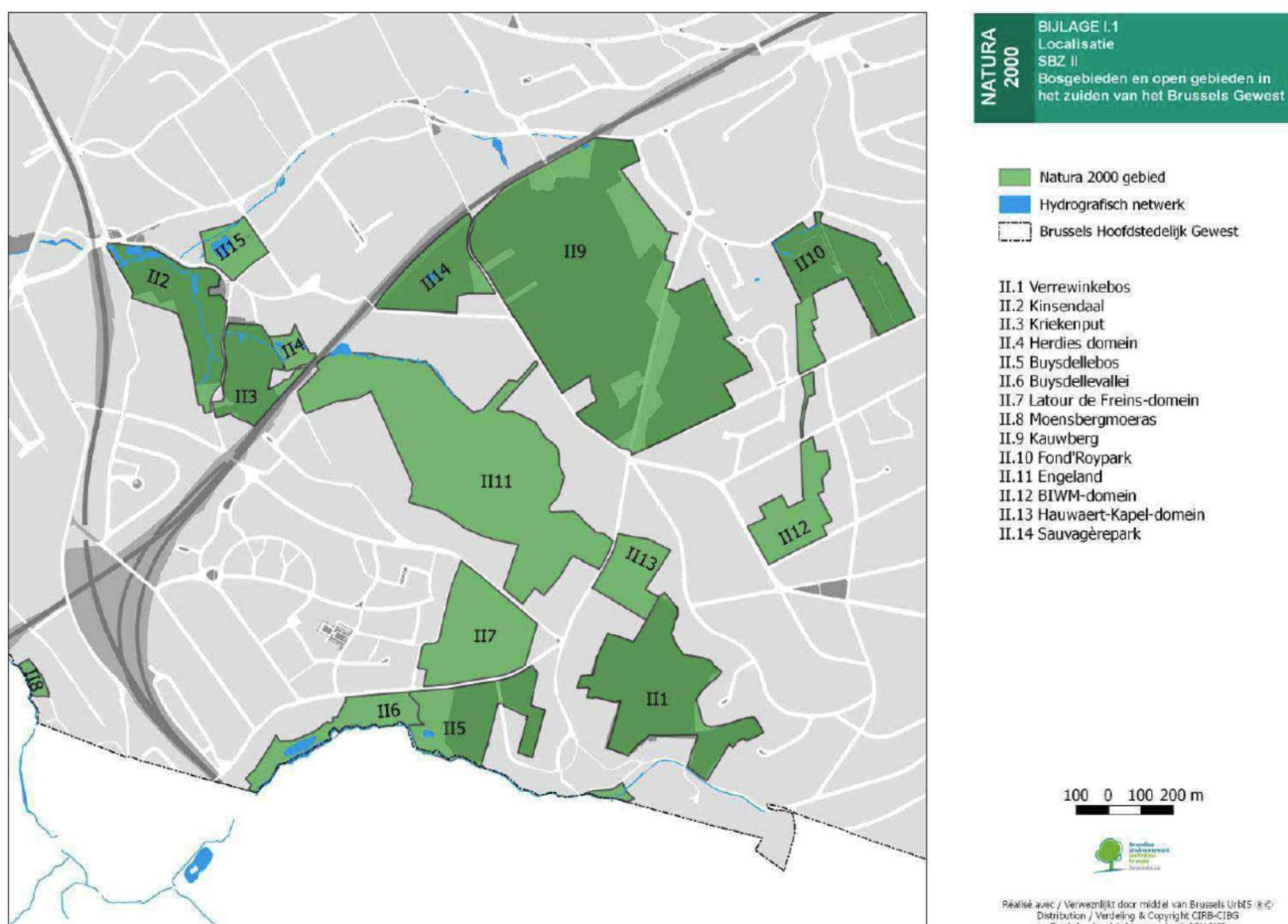
² Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering d.d. 07/02/2019 tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 24 september 2015 tot aanwijzing van het Natura 2000-gebied – BE1000002: "Bossen en open gebieden in het zuiden van het Brussels Gewest - complex Verrewinkel – Kinsendaal". — Uitbreiding (B.S. 17/04/2019), verder het besluit tot wijziging van het aanwijzingsbesluit genoemd.

2. SITUERING

Het SBZ II omvat de volgende 15 deelgebieden op een oppervlakte van 147 ha (zie figuur):

- II.1 Verrewinkelbos (13,3 ha)
- II.2 Kinsendaal (7,6 ha)
- II.3 Kriekenput (4,8 ha)
- II.4 Herdies-domein (1,0 ha)
- II.5 Buysdellebos (7,2 ha)
- II.6 Buysdellevallei (4,1 ha)
- II.7 Latour de Freins-domein (8,4 ha)
- II.8 Moensbergmoeras (0,5 ha)
- II.9 Kauwberg (46,9 ha)
- II.10 Fond'Roypark (8,8 ha)
- II.11 Engeland (28,3 ha)
- II.12 BIWM-domein (4,8 ha)
- II.13 Hauwaert-Kapel-domein (3,5 ha)
- II.14 Sauvagèrepark (5,4 ha)
- II.15 Papenkasteeldomein (2,4 ha)

Figuur 2-1: Situering deelgebieden van SBZ II

3. STATUTEN EN BESCHERMINGEN

Het gebied "Bossen en open gebieden in het zuiden van het Brussels Gewest - complex Verrewinkel – Kinsendaal" maakt sinds haar aanwijzing op 22 oktober 2015 deel uit van het Europese Natura 2000 netwerk als speciale beschermingszone BE1000002 (verder SBZ II).

SBZ II omvat het grootste deel van het **natuurreservaat van Kinsendaal-Kriekenput** (deelgebieden II.2 en II.3) zoals aangewezen bij besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 15 december 2016.

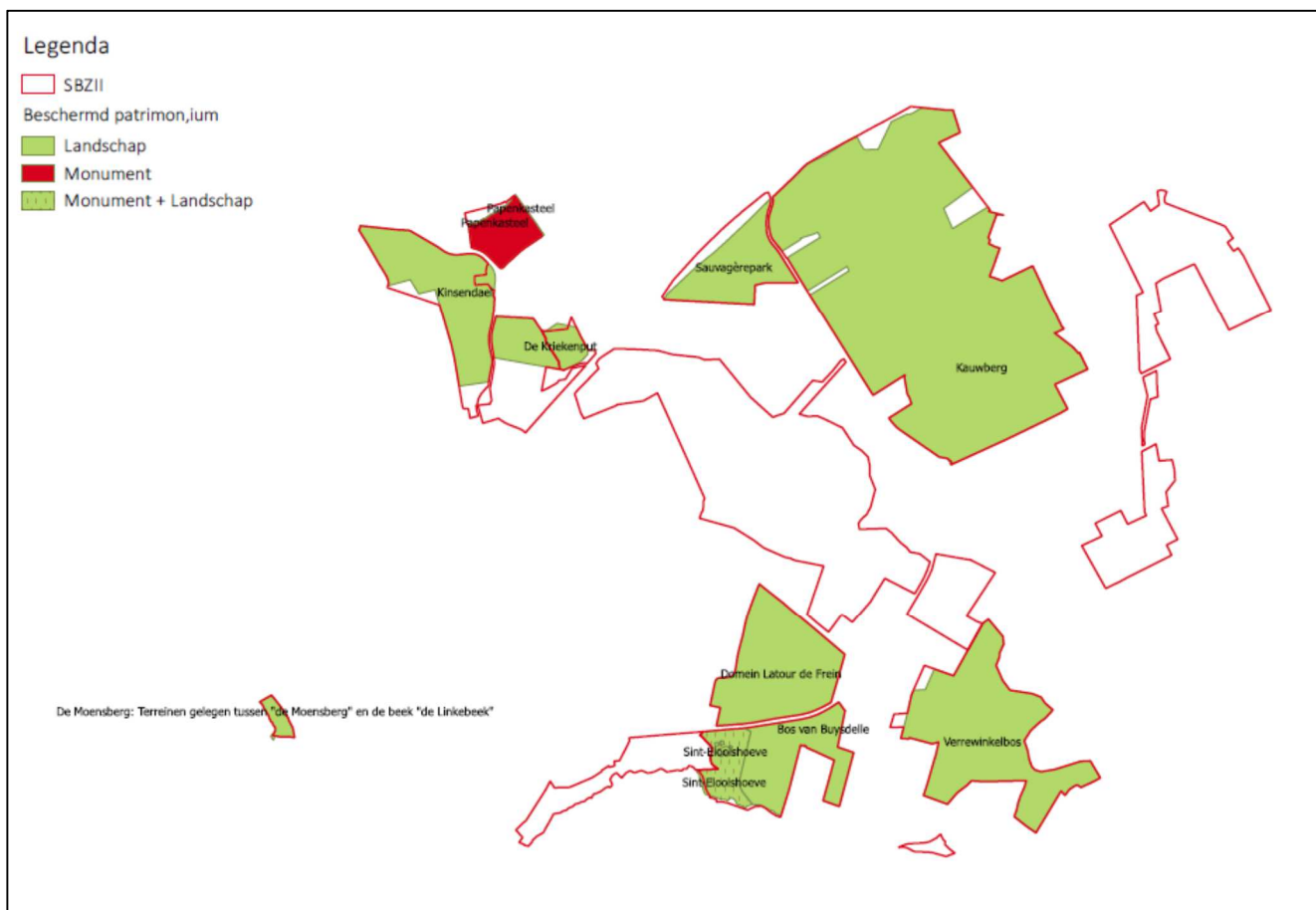
SBZ II overlapt met de volgende **beschermde landschappen** en monumenten in de zin van de wetgeving inzake de bescherming van het onroerend erfgoed (Illustratie 2):

- Het geheel gevormd door het Verrewinkelbos (19/07/1990)
- De Kinsendaal (17/06/1993)
- De Kriekenput (28/04/1994)
- Het geheel gevormd door terreinen gelegen tussen "De Moensberg en de beek "De Linkebeek" te Ukkel (03/03/1994)
- Kauwberg (27/05/2004)
- Papenkasteel en zijn omgeving (16/10/1978)
- Sauvagèrepark (26/06/1997)
- Domein Latour de Freins (17/09/1998)
- Buysdellebos (12/02/1998)
- Hoeve St.-Eloy en omliggende gronden (14/10/1971)

Volgende deelgebieden zijn opgenomen op de **bewaarlijs**t in de zin van de wetgeving inzake de bescherming van het onroerend erfgoed:

- II.5 Buysdellebos
- II.7 Domein Latour de Freins
- II.14 Sauvagèrepark.

Figuur 3-1: Beschermd patrimonium binnen SBZ II

4. AANWIJZING HABITATTYPES EN SOORTEN

Het SBZ II is aangewezen voor

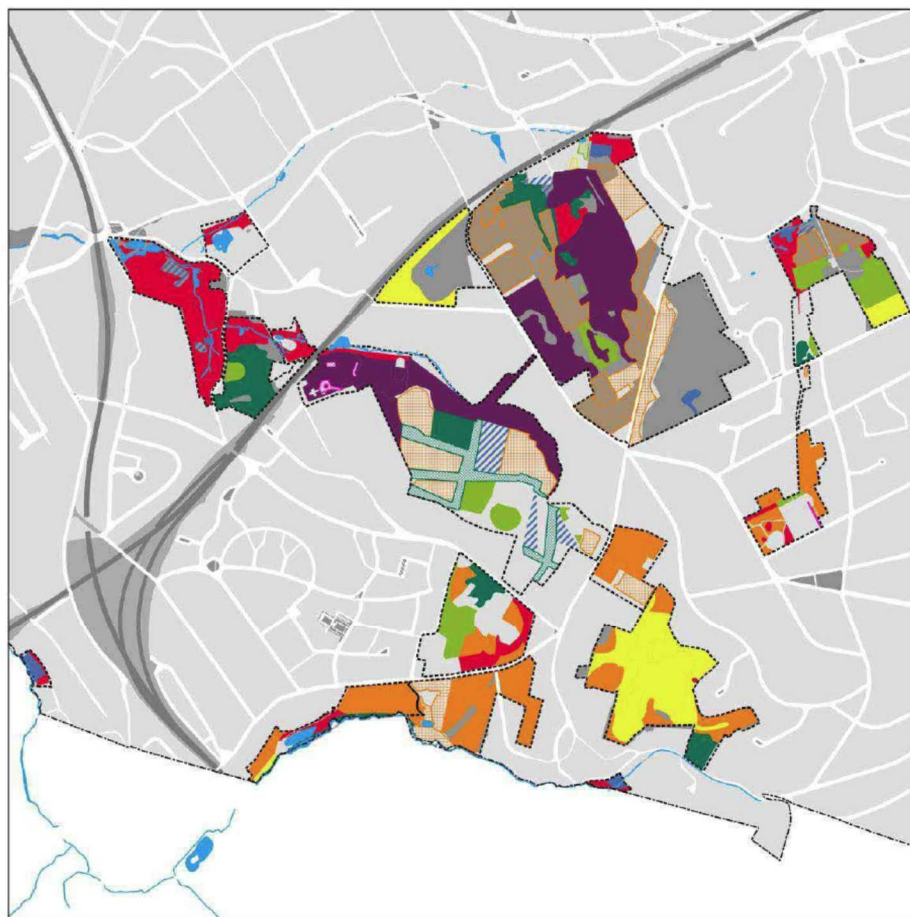
1. De natuurlijke habitattypes van communautair belang

- 6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland en van de montane en alpiene zones (met onderscheid tussen boszomen en natte ruigtes)
- 6510 Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- 9120 Zuurminnende Atlantische beukenbossen met ondergroei van *Ilex* of soms *Taxus* (*Quercion robur-petraeae* of *Ilici-Fagenion*)
- 9130 Beukenbossen behorend tot het *Asperulo-Fagetum*
- 9160 Sub-Atlantische en Midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukenbossen behorend tot het *Carpinion betuli*
- 9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*
- 91E0* Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*).

Tabel 4-1: Staat van instandhouding van de habitats van communautair belang cfr. de Bijlage 3.2 van het besluit tot wijziging van het aanwijzingsbesluit (toestand bij aanwijzing van het gebied)

Staat van instandhouding op het tijdstip van aanwijzing van het Natura 2000 gebied									
Habitat code	PF	NP	Oppervlakte (ha)	Grotten	Kwaliteit gegevens	A/B/C/D representativiteit	A/B/C relatieve oppervlakte	A/B/C behoudsstatus	algemene beoordeling
6430			4,2	-	G	C	C	B	C
6510			6,7	-	G	C	C	B	B
9120			17	-	G	C	C	C	C
9130			11,6	-	G	B	C	B	B
9160			7,4	-	G	C	C	B	C
9190			19,8	-	G	B	C	C	C
91E0			14,3	-	G	B	C	A	A

2. De soorten van communautair belang

- 1083 - *Lucanus cervus* – Vliegend hert
- 1321 - *Myotis emarginatus* – Ingekorven vleermuis
- *Dryocopus martius* – Zwarte specht
- *Pernis apivorus* - Wespendif
- *Alcedo atthis* - IJsvogel
- *Falco peregrinus* – Slechtvalk

Tabel 4-2: Staat van instandhouding van de soorten van communautair belang cfr. de Bijlage 3.2 van het besluit tot wijziging van het aanwijzingsbesluit (toestand bij aanwijzing van het gebied)

Staat van instandhouding op het tijdstip van de aanwijzing van het Natura 2000 gebied														
Soort					Populatie in het gebied					Beoordeling van het gebied				
					Type	Populatiegrootte		eenheid	Cat.	Kwaliteit gegevens	A/B/C/D	A/B/C		
Groep	code	Wetenschappelijke naam	S	NP		min	max					C/R/V/P	Populatie	Behoudsstatus
I	1083	Lucanus cervus	x		p				R	DD	C	B	A	B
M	1308	Barbastella barbastellus		x										
M	1321	Myotis emarginatus			r				V	G	D	-	-	-
M	1324	Mvotis mvotis		x										

3. De natuurlijke habitats van gewestelijk belang

- Dotterbloemgraslanden (*Caltha palustris*)
- Kamgrasgraslanden (*Cynosurus cristatus*)
- Struisgrasgraslanden (*Agrostis capillaris*)

4. De soorten van gewestelijk belang

- *Hirundo rustica* – Boerenzwaluw
- *Anguis fragilis* – Hazelworm
- *Lacerta vivipara* – Levendbarende hagedis
- *Martes foina* – Steenmarter
- *Eliomys quercinus* – Eikelmuis
- *Melolontha melolontha* – Meikever
- *Lucanus cervus* – Vliegend hert
- *Thecla betulae* – Sleedoornpage
- *Apatura iris* – Grote weerschijnvlinder
- *Satyrium w-album* – Iepenpage

5. De soorten die een strikte bescherming genieten op het hele gewestelijke grondgebied

- *Nyctalus leisleri* – Bosvleermuis
- *Myotis mystacinus* – Baardvleermuis
- *Myotis brandtii* – Brandts vleermuis
- *Plecotus auritus* – Gewone grootoorvleermuis
- *Myotis daubentonii* – Watervleermuis
- *Pipistrellus nathusii* – Ruige dwergvleermuis
- *Pipistrellus pipistrellus* – Gewone dwergvleermuis
- *Nyctalus noctula* – Rosse vleermuis
- *Eptesicus serotinus* – Laatvlieger
- *Myotis nattereri* – Franjestaart
- *Neottia ovata* – Grote keverorchis

5. RELATIEF BELANG VAN DE DEELGEBIEDEN

Niet alle deelgebieden zijn voor alle habitats of soorten aangewezen. Sommige komen maar in één of enkele deelgebieden voor, andere zijn meer wijdverbreid. In functie van de actualisatie van de beheermaatregelen is het nuttig te weten welke habitats of soorten doorwegen per deelgebied, zodat de maatregelen er ook zo goed mogelijk op worden afgestemd.

Habitats

Om het relatieve belang van ieder deelgebied te bepalen voor de verschillende habitats, wordt de voorkomende oppervlakte habitat per deelgebied bepaald t.o.v. de totale oppervlakte in het SBZ. Bij een voorkomingspercentage van 0 tot 10% is het deelgebied **belangrijk**, van 11 tot 30 % is het **zeer belangrijk**, en > 30% is het **essentieel**.

Voor ieder deelgebied zal in het betreffende deelbeheerplan het overzicht van de aanwezige habitats en soorten en het relatieve belang ervan op het niveau van het SBZ kort worden aangehaald.

Tabel 5-1: Aanwezige oppervlakte habitat per deelgebied met aangeven van het relatieve belang t.o.v. het gehele SBZ (donkergroen en onderlijnd: > 30% van de oppervlakte – essentieel belang; groen en vet: van 10 tot 29% - zeer belangrijk; grijs en cursief <10%: belangrijk)

Deelgebied	II.1 Verrewinkel	II.2 Kinsendaal	II.3 Kriekenput	II.4 Herdies	II.5 Buysdelle bos	II.6 Buysdelle vallei	II.7 Latour de Freins	II.8 Moensberg moeras	II.9 Kauwberg	II.10 Fond'Roy park	II.11 Engeland	II.12 BIWM	II.13 Hauwaert- Kapel	II.14 Sauvagère park	II.15 Papen kasteel	Totale opp (ha) GIS	Totale opp (ha) cfr uitbreidings besluit (Bijl 3.2)
Oppervlakte deelgebied (ha)	13,3	7,6	4,8	1,0	7,2	4,1	8,4	0,5	46,9	8,8	28,31	4,8	3,5	5,4	2,4	147	
Oppervlakte habitat (ha) in deelgebied	12,67	7,03	3,91	0,71	6,19	3,69	5,26	0,44	30,82	6,21	18,37	2,89	2,96	2,05	0,51	103.73	
6430 Voedselrijke ruigten subtype boszomen		0,41							0,33	0,13	2.12					2.99	4.2
6430 Voedselrijke ruigten subtype vochtige tot natte ruigten	0,18	0,05				0,06		0,28	0.47	0,13						1,18	
6510 Schraal hooiland subtype matig droog – vochtig type (Arrhenatherion)			0,32				1,53		0,76	2.38	1.58	0,14				6.71	6.7
9120 Zuurminnende beukenbossen	3,12				4,70	2,69	1,76					2,34	2,29			16,90	17
9130 Beukenbossen <i>Asperulo- Fagetum</i>	8.43					0,15				0,85			0,04	2,05		11,53	11,6
9160 Eiken-haagbeukenbossen (<i>Carpinion-Betuli</i>)	0,72		2.50		0,02	0,35	0,77		1,61	0,27	1.12 ³					7.36	7.4
9190 Zuurminnende eikenbossen									11.90		7.70					19,6	19,8
91 ^{E0} Alluviale bossen subtype Essenbronbos	0,02	0.57	0,09	0.59												1,27	14,3
91 ^{E0} Alluviale bossen subtype Vogelkers-Essenbos	0,19	5.99	1,00	0,12		0,45	1,20	0,16	0,72	1,05	0,37	0,34			0,51	12,12	
91 ^{E0} Alluviale bossen subtype Wilgen(vloed)bos									0.71							0,71	
HGB Dotterbloemgrasland									0.17							0,17	
HGB Kamgrasland					1,47				14.08	1,40	5.26	0,06	0,63			22.9	
HGB Zilver schoongrasland									0.06							0,06	
HGB Struisgrasgrasland											0.21	0,02				0,21	

³ 3.7 ha werd opgenomen als houtkant (9160 corridor), maar hier niet als habitat verrekend

Soorten

Om het belang van ieder deelgebied te bepalen voor de verschillende soorten, wordt in onderstaande tabel de aanwezigheid in ieder deelgebied weergegeven. In dit overkoepelend document wordt enkel gekeken naar de soorten van communautair belang, de gewestelijke soorten en de strikt beschermde soorten op gewestelijk grondgebied. Er wordt aangegeven of de soort in of in de onmiddellijke omgeving van het deelgebied actueel voorkomt of in een recent verleden voorkwam (1998-2016), of er potentie is maar de soort actueel niet voorkomt, en of de soort niet waargenomen werd in het gebied.

Tabel 5-2: Aanwezigheid van soorten van communautair belang, gewestelijk belang en strikt beschermde soorten op gewestelijk grondgebied (gebaseerd op databanken LB, de beheerplannen en waarnemingen.be)

	II.1 Verre winkel	II.2 Kinsendaal	II.3 Kriekenput	II.4 Herdies	II.5 Buysdelle bos	II.6 Buysdelle vallei	II.7 Latour de Freins	II.8 Moensberg moeras	II.9 Kauwberg	II.10 Fond’Roy park	II.11 Engeland	II.12 BIWM	II.13 Hauwaert- Kapel	II.14 Sauvagère park	II.15 Papenkasteel
Soorten van communautair belang															
<i>Lucanus cervus</i> – Vliegend hert	P		P		P	P	P		P	P	X (omgeving)				
<i>Myotis emarginatus</i> – ingekorbven vleermuis									P		X				
<i>Dryocopus martius</i> – Zwarte specht	X	X	P		P	P	P		X	P	P		P	X	
<i>Pernis apivorus</i> - Wespendif	P		P		P	P	X		X	P	X		X	X	
<i>Alcedo atthis</i> - IJsvogel		X(b)							X		X				
<i>Falco peregrinus</i> - Slechtvalk					X				X	X				X	
Soorten van gewestelijk belang															
<i>Hirundo rustica</i> - Boerenzwaluw		P							X		X			X	
<i>Anguis fragilis</i> - Hazelworm		P							P	P					
<i>Lacerta vivipara</i> – Levendbarende hagedis															
<i>Martes foina</i> – Steenmarter	X	P	P		P	P	P		P	X (omgeving)	X (omgeving)				X(w)
<i>Eliomys quercinus</i> – Eikelmuis	P	P	P		P	P	P		P	P	P				
<i>Melolontha melolontha</i> – Meikever															
<i>Thecla betulae</i> – Sleedoorpage		P							X	P					
<i>Apatura iris</i> – Grote weerschijnvlinder	P	P	P	P		P	P	P	P	P	X	P			P
<i>Satyrrium w-album</i> – Iepenpage	P	X	X	P		P	P	P	P	P	X (omgeving)	P			P
Soorten die een strikte bescherming genieten op gewestelijk grondgebied ⁴															
<i>Nyctalus leisleri</i> – Bosvleermuis	X	P	P	P	P	P	P	P	X	P	X	P	P	P	P
<i>Myotis mystacinus</i> – Baardvleermuis	P	P	P	P	P	P	P	P	X	P	P	P	P	P	P
<i>Myotis brandtii</i> – Brandts vleermuis	P	P	P	P	P	X	P	P	P	P	P	P	P	P	P
<i>Plecotus auritus</i> – Gewone grootoorvleermuis	P	X	X	P	X	P	P	P	X	P	X	P	P	P	P
<i>Myotis daubentonii</i> – Watervleermuis	X				X								P		
<i>Pipistrellus nathusii</i> – Ruige dwergvleermuis	P	X	P	P	P	X	P	P	X	P	X	P	P	P	P
<i>Pipistrellus pipistrellus</i> – Gewone dwergvleermuis	X	X	X	X	X	X	P	P	X	P	X	P	P	X (omgeving)	X (omgeving)
<i>Nyctalus noctula</i> – Rosse vleermuis	X	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P		P
<i>Eptesicus serotinus</i> – Laatvlieger	X	X	X	X	P	X	P	P	X	P	X	P	P		P

⁴ Met betrekking tot de vleermuizen werden ook waarnemingen gedaan van soorten die niet tot op geslacht bepaald konden worden. Individuen van de Myosotis-groep werden waargenomen in de deelgebieden 1, 2, 5, 6, 9 en 11. Individuën van de Pipistrellus-groep werden waargenomen in de deelgebieden 1, 6 en 9

	II.1 Verre winkel	II.2 Kinsendaal	II.3 Kriekenput	II.4 Herdies	II.5 Buysdelle bos	II.6 Buysdelle vallei	II.7 Latour de Freins	II.8 Moensberg moeras	II.9 Kauwberg	II.10 Fond'Roy park	II.11 Engeland	II.12 BIWM	II.13 Hauwaert- Kapel	II.14 Sauvagère park	II.15 Papenkasteel
<i>Myotis nattereri</i> – Franjestaart	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	X	P	P	P	P
<i>Pipistrellus sp.*</i>	X	X				X			X						
<i>Nyctalus sp.*</i>	X														
<i>Chiroptera sp.**</i>	X	X	X	X	X	X			X						
<i>Neottia ovata</i> – Grote keverorchis	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P			P

* waarnemingen van vleermuizen uit de databanken waarbij het onderscheid tussen de vermelde soorten niet eenduidig gemaakt kon worden.

** algemene waarnemingen van vleermuizen zonder soortbepaling

Waarbij:

Geen waarnemingsgegevens 1998-2017	
Potentie maar geen bevestigde waarneming 1998-2017	P
Bevestigde waarneming (1998-2017)	X :cfr. databank LB
	X (o): cfr. databank LB, omgeving van het deelgebied (< 100m)
	X(b) : cfr. beheerplan
	X(w): aanvullende waarnemingen vanuit waarnemingen.be

De gegevens van actueel voorkomen zijn afkomstig uit de soortendatabanken van LB (X) en uit de analyses van het beheerplan (X(b)). De aanwezigheid van deze soorten werd ook gescreend op waarnemingen.be. Gegevens die daarvan afkomstig zijn, zijn genoteerd als X(w). Waarnemingen.be bevat ook soortgegevens waarvan de verspreiding uit veiligheidsoverwegingen verborgen blijft, zoals in dit geval voor vliegend hert, grote weerschijnvlinder en eikelmuis. De exacte locatie van voorkomen van deze soorten in het BHG kan hier dus niet uit worden afgeleid.

6. VAN TOEPASSING ZIJNDE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Hiervoor wordt integraal verwezen naar de tabel die is opgenomen in de Bijlage 4 van het aanwijzingsbesluit, zoals gewijzigd en aangevuld door de Bijlagen 4,5 en 6 van het wijzigingsbesluit. Bij de uitwerking van de beheermaatregelen vormen deze tabellen ook het expliciete kader.

Gewenste uitbreidingen en/of omvormingen van habitat

De IHD tabel maakt melding van een aantal gewenste uitbreidingen van habitat, en van één omvorming van een communautair habitat naar een gewestelijk habitat. De locaties waar dit dient te gebeuren worden in overleg met de stuurgroep vastgelegd.

In onderstaande tabel worden enkel de uitbreidings- en omvormingsdoelstellingen overgenomen.

Tabel 6-1: Uitbreidings- en omvormingsdoelstellingen voor de habitats

Habitat	Kwantitatieve doelstelling	Huidige oppervlakte	Gewenste oppervlakte	Relevant(e) deelgebied(en)
HT 9120	Geleidelijke uitbreiding van de oppervlakte door conversie van de bestaande naaldboombestanden	17 ha	? niet vermeld (uitbreiding door evolutie 9190 niet meegerekend?)	II.9
HT 9190	- Behoud van minstens 15 ha met mogelijke evolutie naar 9120 - Mogelijke conversie van 4,6 ha naar graslandvegetatie (bv. struisgrasgrasland)	19,6 ha	Minstens 15 ha	II.9 en/of II.11
HGB Dotterbloemgrasland	Geleidelijke uitbreiding tot 1 ha	0,2 ha	1 ha	II.9

Tabel 6-2: Uitbreidings- en omvormingsdoelstellingen voor de soorten

Soort	Doel	Huidige populatie	Gewenste populatie	Relevant(e) deelgebied(en)
Vliegend hert	Uitbreiding van de populaties en ontwikkeling ervan in minstens 3 voortplantingsgebieden		Aanwezigheid in minstens 3 voortplantingsgebieden	?
IJsvogel	Verwezenlijking van minstens 5 mogelijke voortplantingsgebieden aan de oevers van waterlopen en waterpunten in de SBZ		minstens 5 mogelijke voortplantingsgebieden	II.9, II.11

IHD's specifiek van toepassing op deelgebieden II2, II3 of II4

De IHD tabel maakt specifiek melding van enkele doelstellingen in het natuurreservaat Kinsendaal-Kriekenput.

Tabel 6-3: Instandhoudingsdoelstellingen specifiek voor natuurreservaat Kinsendaal-Kriekenput

Habitat	Subtype	Oppervlakte in hele SBZII	Kwantitatieve doelstelling met betrekking tot deelgebied II2, II3 of II4
6430	Boszomen	2,99 ha	Behoud van 0,4 ha habitat 6430 subtype bosrand aanwezig in het natuurreservaat van Kinsendaal-Kriekenput
9160		6,2 ha	Ten minste behoud van 0,4 ha habitat 9160 in het natuurreservaat Kinsendaal-Kriekenput
91E0		14,1 ha	Ten minste behoud van de 7,1 ha van deze habitat in het natuurreservaat Kinsendaal-Kriekenput

7. ALGEMENE AANDACHTSPUNTEN BIJ UITWERKING

Geformuleerde opmerkingen die om verschillende redenen niet meegenomen werden maar wel werden aangehaald in het aanwijzingsbesluit en die mogelijk relevant kunnen zijn bij de actualisatie van de beheerplannen:

- de verbetering van de afsluitingen van de Muzenlaan die aan het Verrewinkelbos grenzen, wat naar de toekomst toe het voorwerp zou kunnen uitmaken van een beheercontract met de betrokken eigenaars;
- de vastlegging van instandhoudingsdoelstellingen voor de Vale vleermuis en de Mopsvleermuis, aangezien deze soorten de laatste tien jaar niet meer waargenomen werden en de algemene maatregelen die aanbevolen worden voor de groep van vleermuizen, van dien aard zijn dat ze ook aan hun behoeften op habitatvlak zouden tegemoetkomen, mochten ze opnieuw waargenomen worden;
- de zorgen over de kwalitatieve instandhoudingsdoelstelling met het oog op het behoud van staand of liggend dood hout naar rato van minstens 4% van het totale staande volume in meerdere habitats, aangezien de aanwezigheid van dood hout van essentieel belang is voor een evenwichtig bosecosysteem en de doelstelling redelijk is in verhouding tot het aandeel dood hout in natuurlijke ecosystemen (tot meer dan 25 %). Bovendien zal er rekening gehouden worden met de bijzonderheden van elke site bij de opstelling van de beheerplannen.

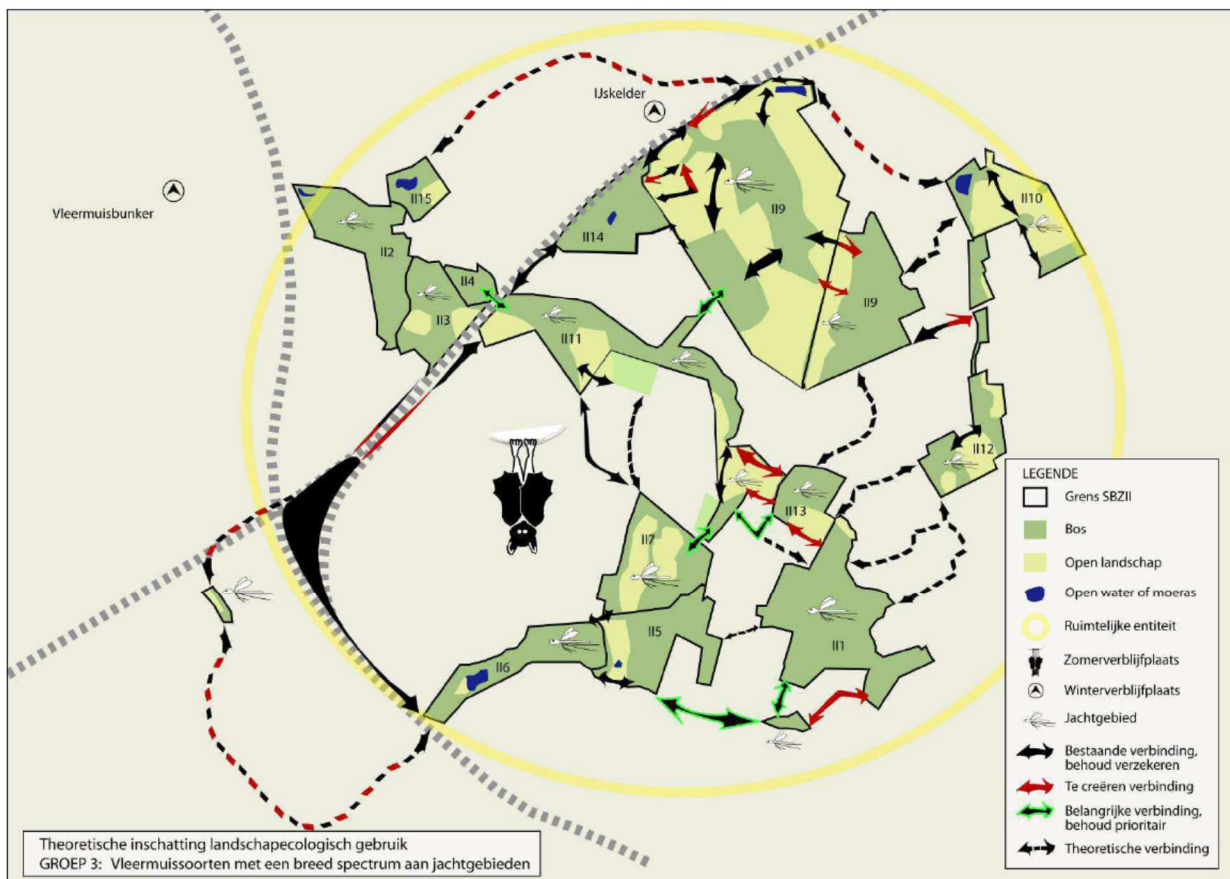
8. LANDSCHAPSECOLOGIE

Voor heel wat soorten, waaronder vleermuizen, is niet enkel de ecologische geschiktheid binnen de deelgebieden van het SBZII van belang, maar eveneens de verbindingen tussen de deelgebieden. In het IHD-rapport voor SBZ II (Aeolus, 2007) werd een theoretische oefening gemaakt om de belangrijkste verbindingen voor vleermuizen aan te duiden. Het is van belang deze kennis mee te nemen bij de opmaak van de beheerplannen van de deelgebieden.

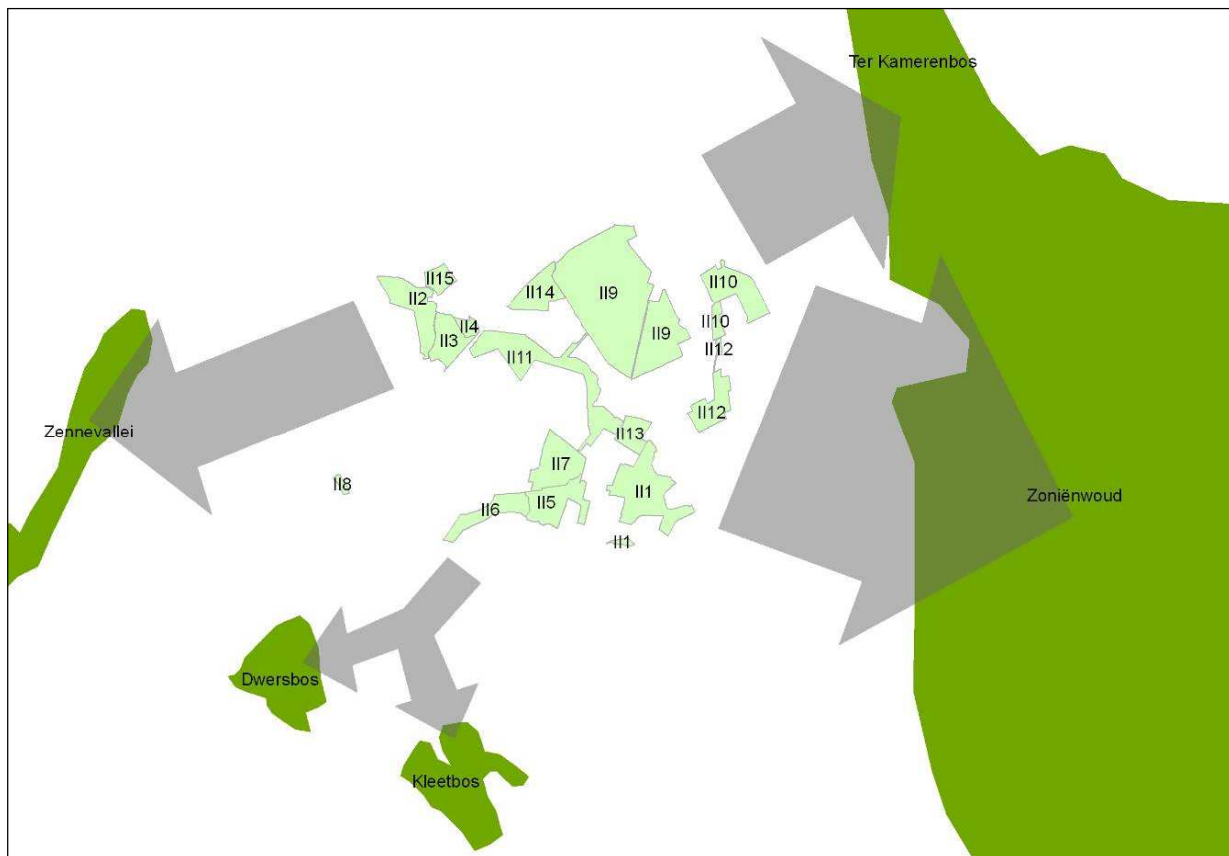
- Voor soorten die hun jachtgebied bij voorkeur in bossen hebben en landschappen verkiezen met een belangrijk aandeel houtige vegetatie:
 - Deelgebied II11 is een belangrijk verbingsgebied en kan zijn rol spelen om de boskernen in deelgebied II1, cluster II2-II3-II4 en cluster II5-II6-II7 te verbinden. Het **netwerk van lineaire landschapselementen** op in II11 is van belang als verbinding tussen II11 en de cluster II5-II6-II7.
 - Voor een duurzame connectie is ook deelgebied II13 zeer belangrijk
 - Om deelgebied II9 te ontwikkelen als foerageergebied is het van belang dat een degelijke verbinding met andere jachtgebieden en zomerverblijfplaatsen wordt bestendigd.
- Voor soorten die hun jachtgebieden bij voorkeur bij moerassen en open water hebben, met zomerverblijfplaats in bossen:
 - Aangezien wateroppervlakken en moerassen slechts beperkt voorkomen in SBZII, worden geen belangrijke verbindingen aangeduid voor deze soorten
- Voor soorten met een breed spectrum aan jachtgebieden:
 - Deze soorten maken eveneens gebruik van de verbindingen voor soorten van de eerste groep.
 - Ook deelgebied II8, II10 en II12 worden als potentieel jachtgebied beschouwd
 - Ook deelgebied II10, II11, II12 en II13 worden als potentiële zomerverblijfplaats beschouwd
 - Gebouwen in de omgeving kunnen als zomerverblijfplaats dienen, van waaruit verbindingen naar SBZII van belang kunnen zijn.

Onderstaande figuren vatten dit visueel samen:

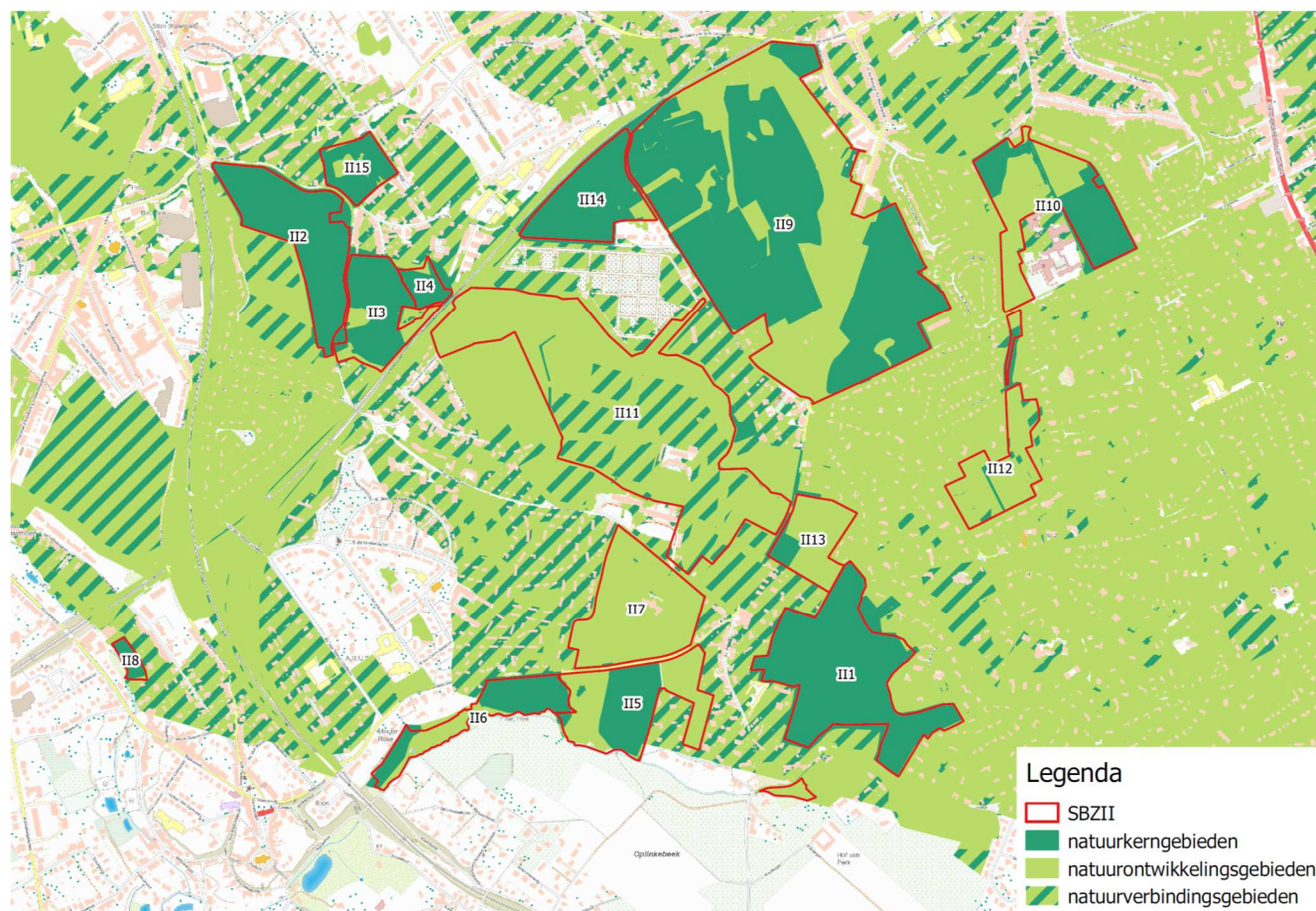
Figuur 8-1: Theoretische inschatting van landschapsecologisch gebruik van vleermuissoorten met een breed spectrum aan jachtgebieden (uit Aeolus 2007)

Figuur 8-2: Potentiële verbindingen buiten het SBZ II (uit Aeolus 2007)

Aanvullend geeft de kaartlaag 'IBGE:wsl_bruenvi_ecology_network' een indeling naar mate van belangrijkheid voor ecologische verbinding van de terreineenheden. Deze verbindingen gaan ruimer dan enkel de doelgroep vleermuizen.

Figuur 8-3: Ecologische verbindingen

Uit bovenstaande figuren blijkt dat voor de ecologische samenhang van het SBZ volgende elementen belangrijk zijn:

- De beekvalleien zijn natuurlijke landschappelijke dragers tussen de deelgebieden, die ook verbinding geven buiten de grenzen van het SBZ (NW via de Geleytsbeek naar Keyenbempt; ZW naar de Linkebeek en haar bovenstroomse zijlopen en groengebieden);
- De spoorwegbermen vormen directe lijnvormige verbindingen tussen de deelgebieden van het SBZ en daarbuiten;
- Deelgebied II11 - Engeland ligt als een cruciale vaste schakel tussen de zuidelijke en de noordelijke deelgebieden;
- Ook het kerkhof van Ukkel ligt centraal in het SBZ, en vormt een scharnierpunt tussen de deelgebieden Engeland en Kauwenberg;
- Het belang van particuliere tuinen en openbaar groen (laanbomen e.d.) kan zeer groot zijn, zeker voor de verbinding van het SBZ met het Zoniënwood;
- Niet of slechts beperkt versnipperde gebieden die aangrenzend zijn aan het SBZ en de behoudsdoelstellingen ervan kunnen versterken zijn het gebied aan Keyenbempt en het Avijlplateau.

02 775 75 75
WWW.LEEFMILIEUBRUSSEL.BE

Redactie: Sweco Belgium nv (Royal Haskoning DHV) & Hesselteer bvba: Sofie Fabri, Guy Geudens, Guy Heutz, Tom Neels
Leescomité: Leefmilieu Brussel – LB
Verantwoordelijke. Uitg.: F. Fontaine en M. Gryseels – Havenlaan 86C/3000- 1000 Brussel
Projectnummer: 5029240008

7.4 BIJLAGE 4: FOTOBILAGE DEELGEBIED II10 PARK FOND'ROY (FOTO'S SWECO (25/05/2018))

		
II10_01. Zicht op het hoofdpad in zone 11. Er zijn vele sluipteggetjes. Het is een structuurrijke zone met veel monumentale bomen.	II10_02. Zicht op zone 12. In het grasland staan enkele banken, het pad er naar toe wordt gemaaid.	II10_03. Zicht op het wandelpad in zone 12 (zicht richting N). In de boomgaard zijn verschillende bomen dood of in slechte conditie.
		
II10_04. Zicht in op de goed ontwikkelde bosrand van zone 12 met zone 13, met bramenkoepels. Elders in zone 12 ontbreekt de bosrand grotendeels.	II10_05. Zicht in O-richting op zone 16. Links een rij sparren (<i>Picea abies</i>) (<i>langsheen de moestuin</i>), rechts gewone esdoorn (<i>Acer pseudoplatanus</i>). Deze dreef zal vervangen worden.	II10_06. Zicht op de boerderij (zone 41).

II10_07. Zicht in NO-richting op zones 18 en 20. De stal en de inrichting van de weide werd recent vernieuwd.

II10_08. Zicht op de okkernootdreef (Juglans regia) (zone 22).

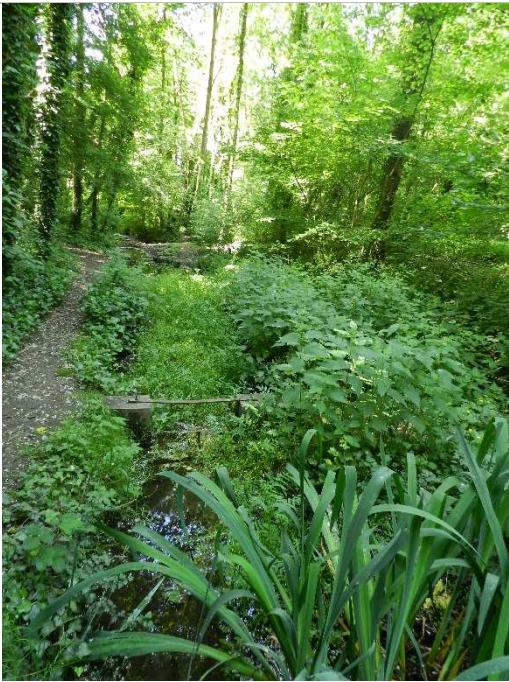
II10_09: zicht in NW-richting op zone 23 en 25.

II10_10: zicht in ZO-richting op zone 24. In de weide zijn een aantal jonge fruitbomen ingeplant.

II10_11: zicht in ZO-richting op zone 30, 28 en 27.

II10_12: Zicht op de bron in zone 33. De bron zelf is een stenen bak, op de achtergrond de moeraszone waar 2 beekjes door lopen.

II10_13: Zicht op het vlonderpad door zone 33.

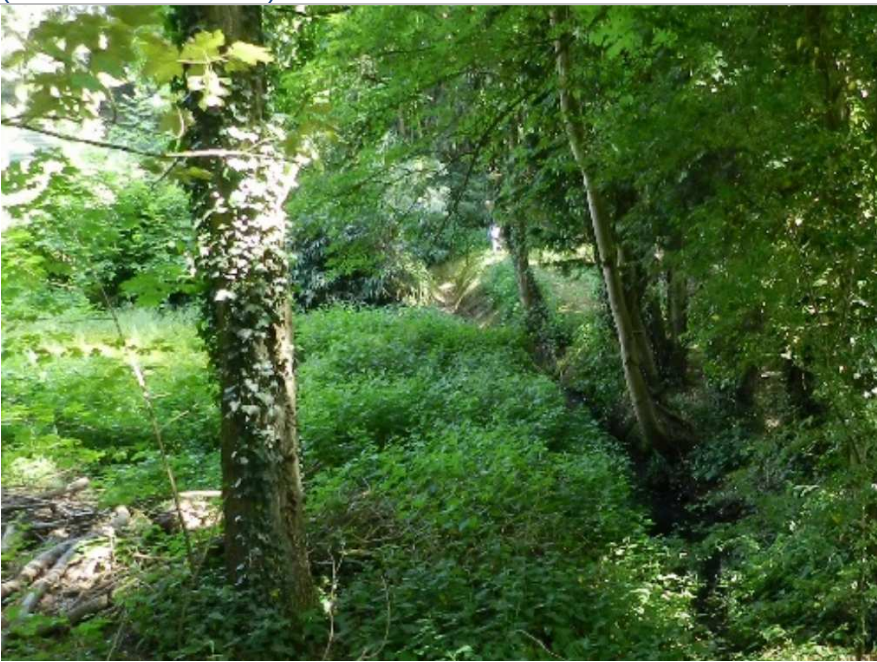
II10_14: Zicht op de plaats waar het bronbeekje in de riolering verdwijnt (westkant van zone 33).

II10_15: Zicht in westelijke richting op zone 35. Rechts op de achtergrond staan de naaldbomen van zone 36.

II10_16: zicht in O-richting op zone 37.

II10_17: zicht in O-richting op zone 38. Op de achtergrond de locatie waar afvalwater in de gracht terecht komt.

7.5 BIJLAGE 5: KAARTENBUNDEL DEELGEBIED II10

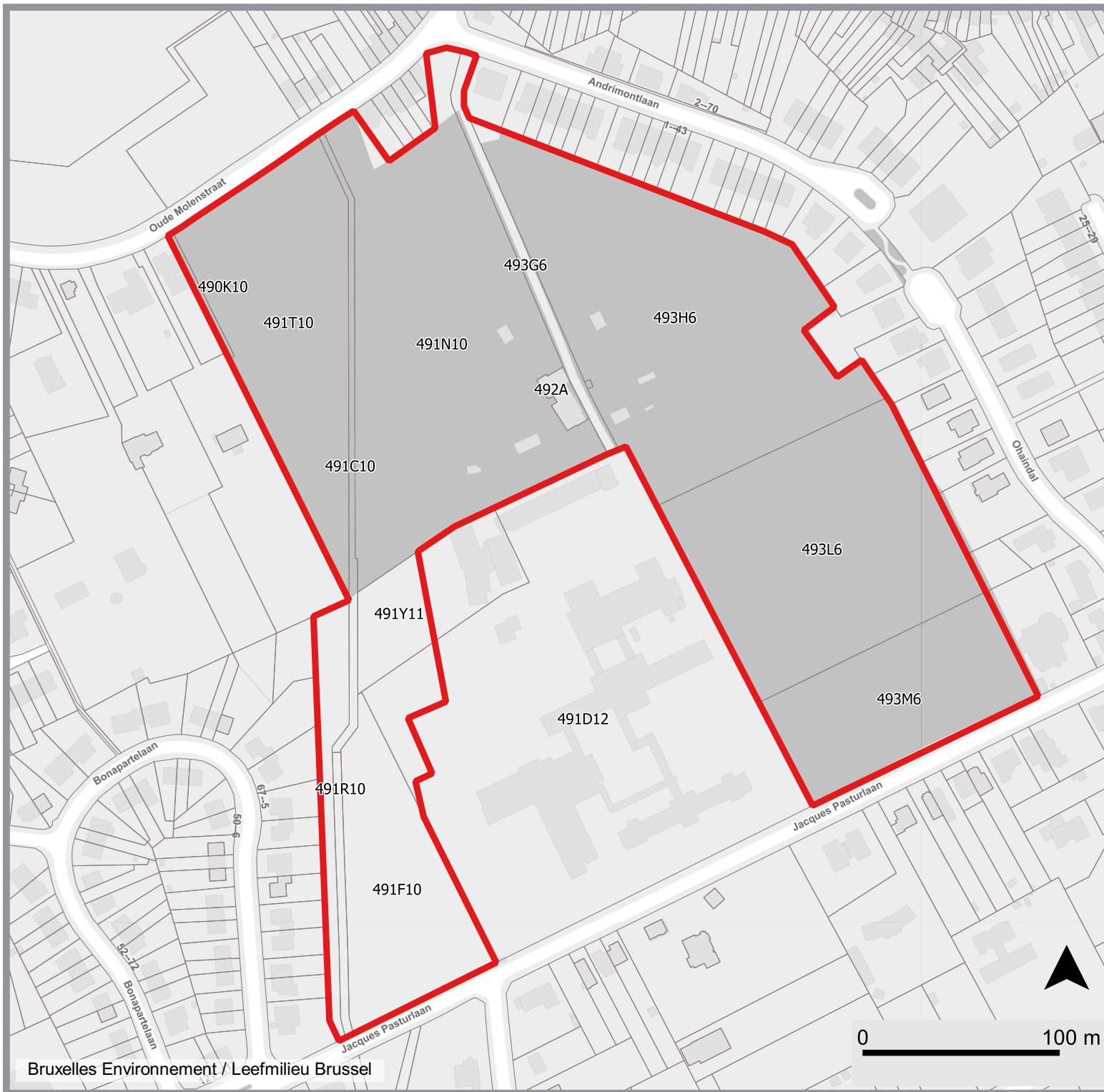

Kaart 1.1

Situering deelgebied II10 en kadastrale percelen

Legenda

 deelgebied II10

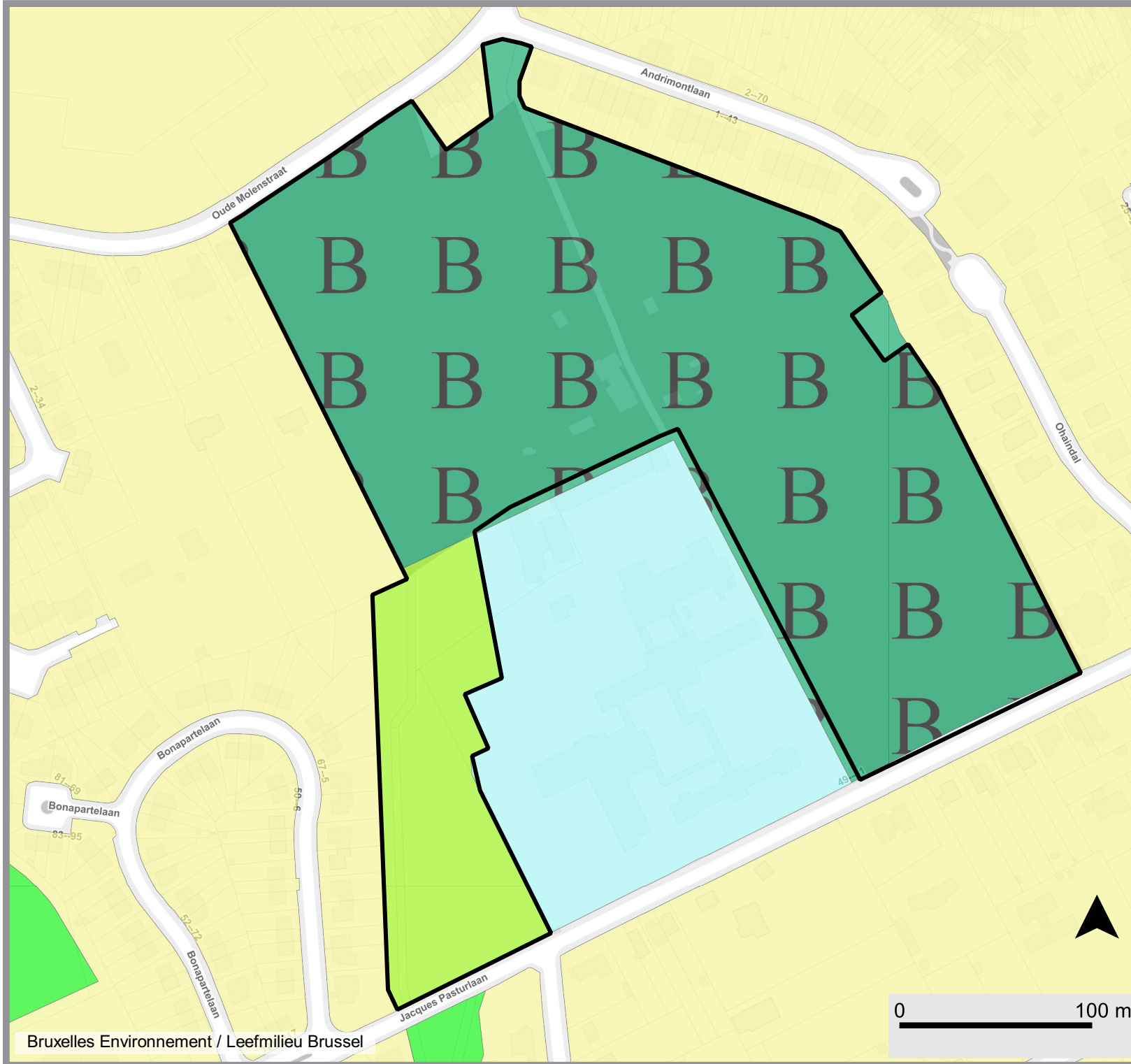

Kaart 1.2

Bestemmingen deelgebied II10 (gewestelijk bestemmingsplan (GBP))

Legenda

- deelgebied II10
- Bestemmingen
 - Gebied van collectief belang of van openbare diensten
 - Woongebied met residentieel karakter
 - Groengebied
 - Parkgebied
 - Groengebied met hoogbiologische waarde

Kaart 1.3

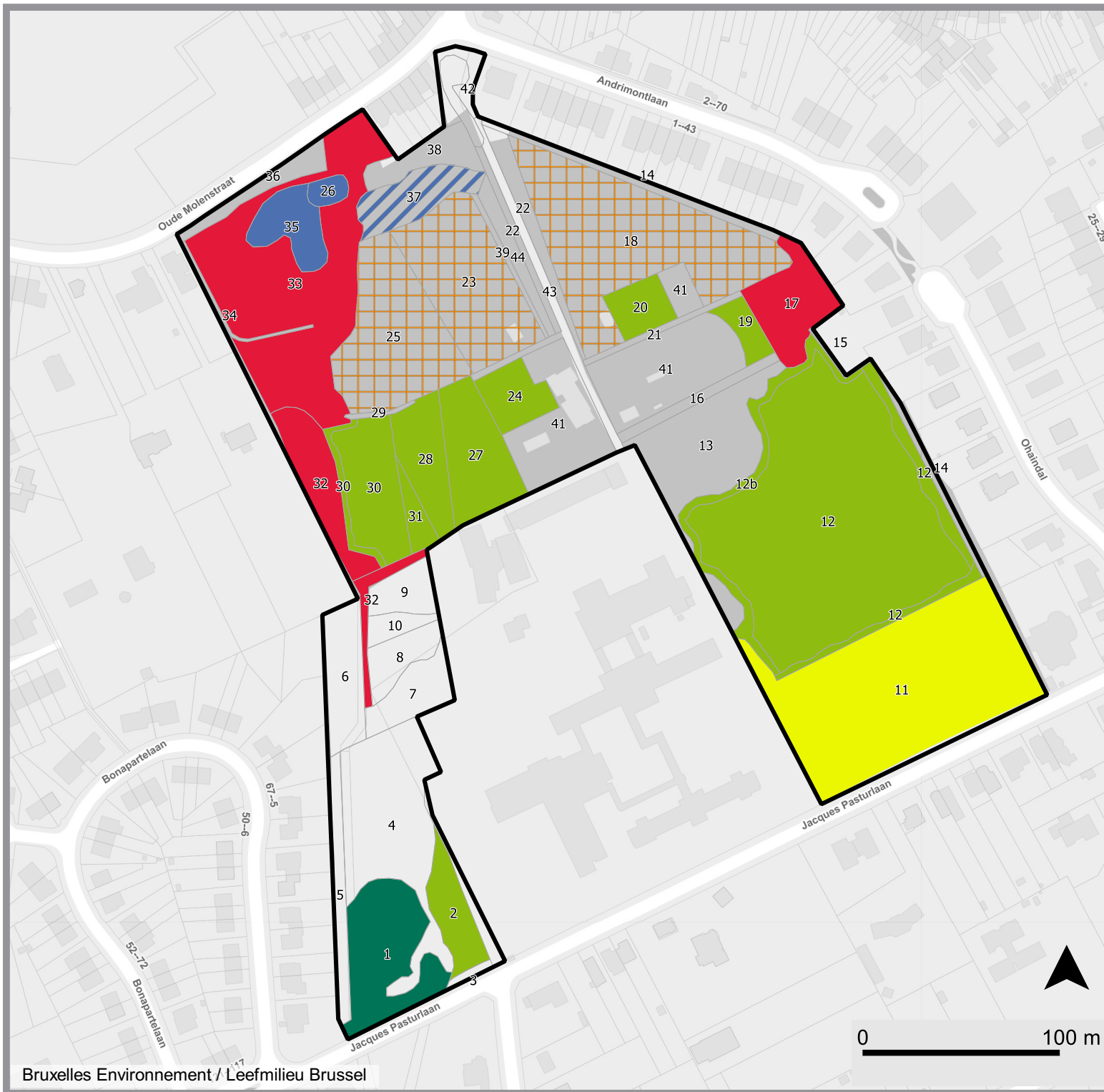
Habitattypes van communautair belang en hun verwachte evoluties in deelgebied II10

Legenda

 deelgebied II10

Habitats

- 6430 Voedselrijke ruigten subtype vochtige tot natte ruigten
- 6430 Voedselrijke ruigten subtype boszomen
- 6510 Schraal hooiland subtype matig droog - vochtig type (Arrhenatherion)
- 9130 Beukenbossen Asperulo-Fagetum
- 9160 Eiken-haagbeukenbossen (Carpinion-Betuli)
- 91E0 Alluviale bossen subtype Vogelkers-Essenbos
- HGB Kamgrasland

Kaart 1.4

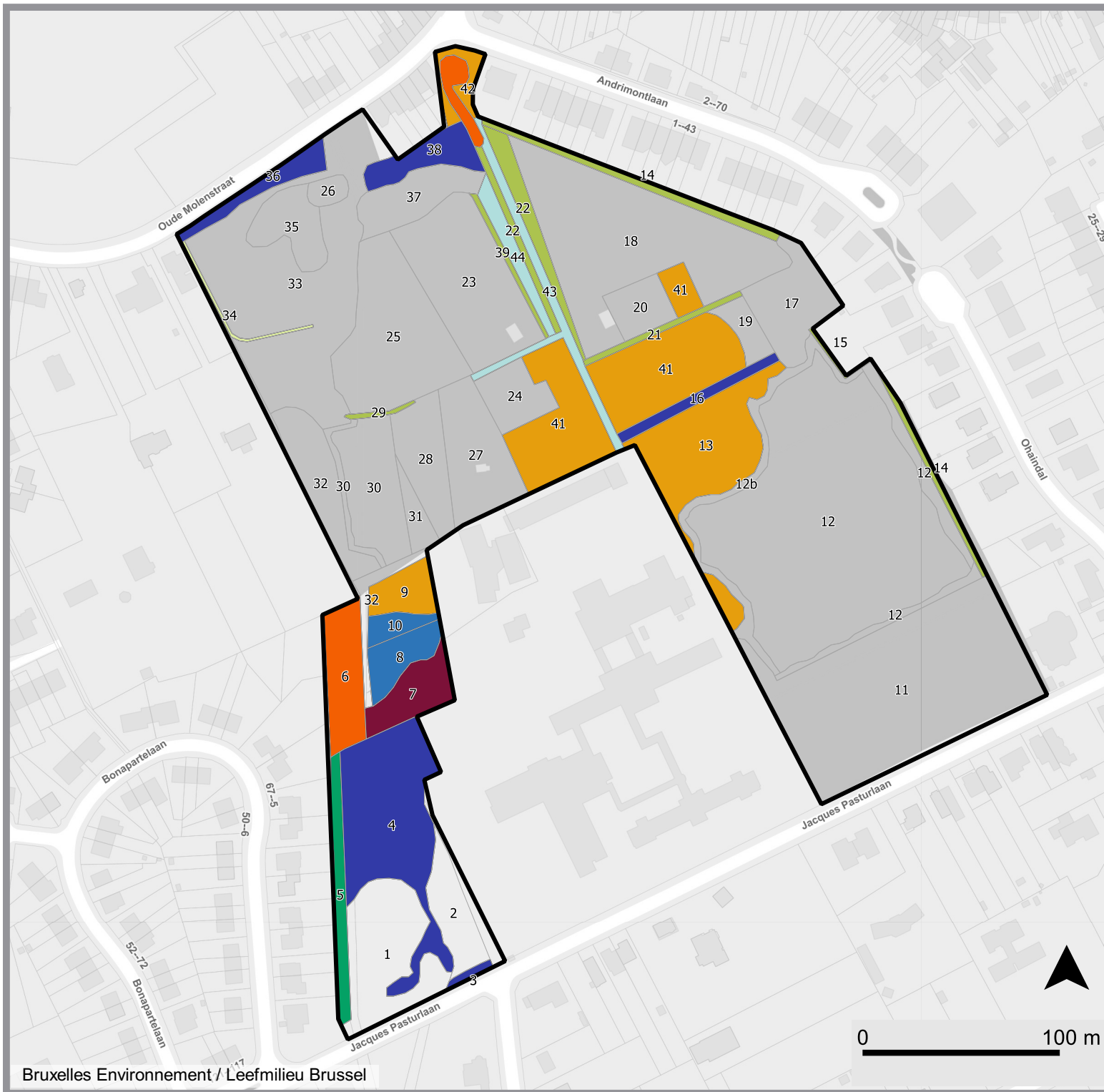
Overige natuurtypes in deelgebied II10

Legenda

 deelgebied II10

Overige natuurtypes binnen SBZ

- Bomenrijen
- Braamstruwelen
- Gemeenschappen van smalle voedselrijke waterlopen en poelen met Groot moerasscherm en Stomp vlotgras (Sparganio-Glycerion)
- Hagen en houtkanten
- Loofhoutaanplant
- Naaldhoutaanplant
- Onbegroeid substraat
- Tuinen en parken (+ gebouwen)
- Verharde oppervlakte

Kaart 2.1

Beheerdoelstellingen in deelgebied II10

Legenda

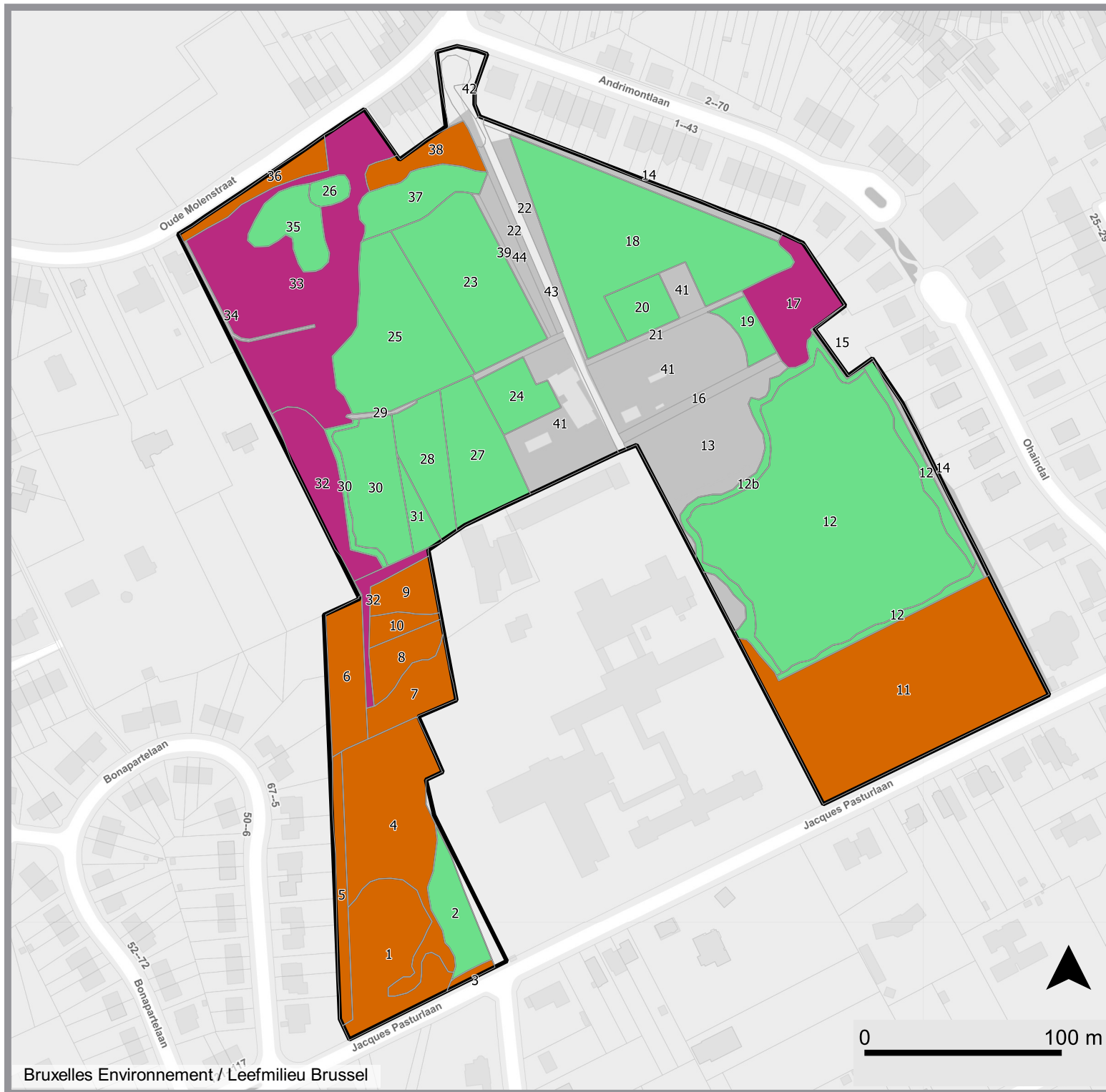
 deelgebied II10

Beheerdoelen

 Grasland of ruigte

 Type 4 - alluviaal bos

 Type 4 - gemengd eikenbos

Kaart 2.1

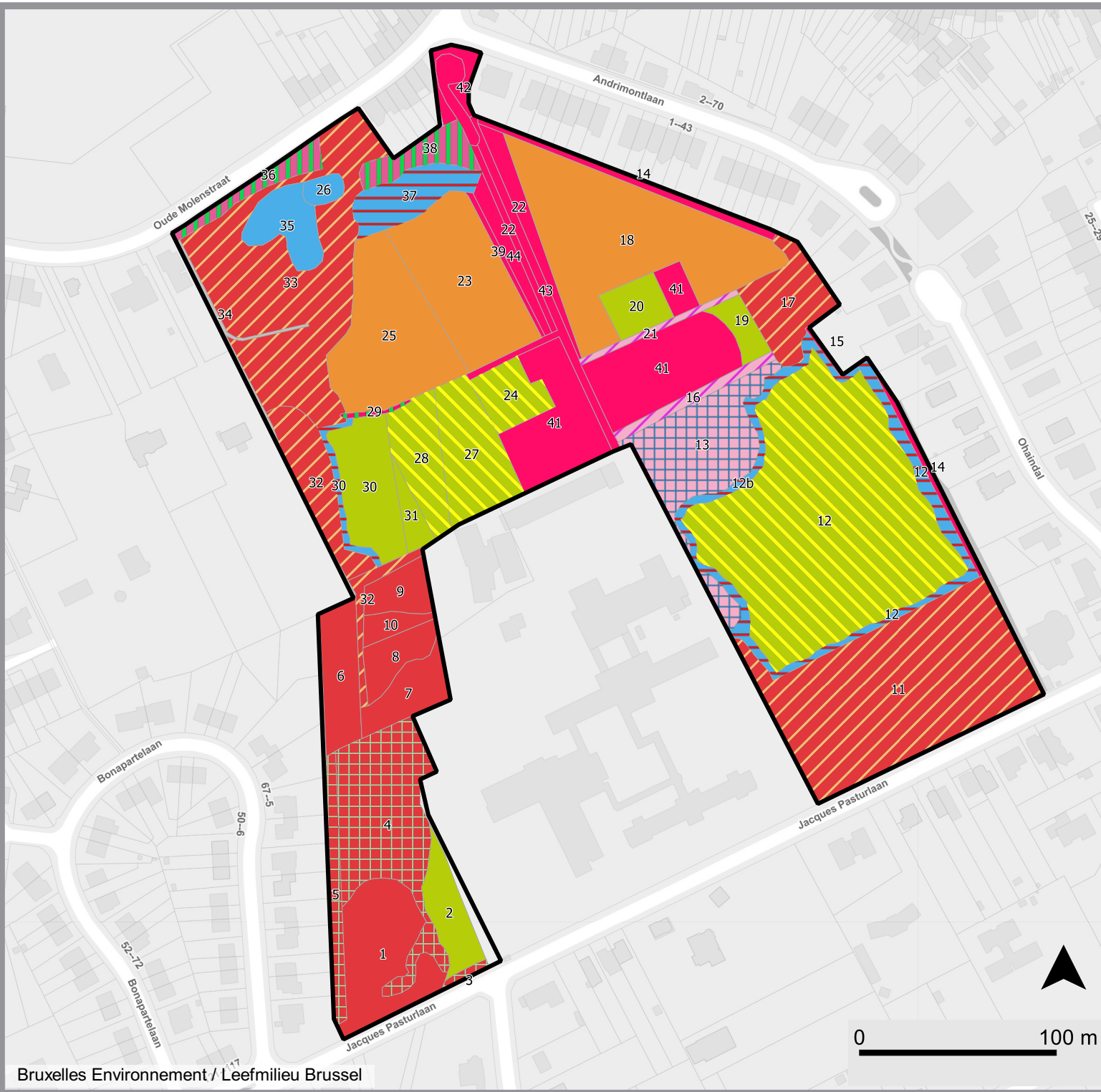
Beheermaatregelen in deelgebied II10

Legenda

- deelgebied II10
- Beheermaatregelen**
- aanleg KLE
- exotenbeheer
- ontwikkeling ruigtezoom
- snoeien fruitbomen (december-maart)
- verjonging dreef
- verwijderen naalddhout
- veteranenbeheer
- extensieve begrazing
- lichte selectieve hoogdduning (verhogen van lichtinval en het aandeel habitattypische soorten)
- maaibeheer 1x / 2-3-6 jaar (sept-okt) (gefaseerd)
- maaibeheer 2x jaarlijks (mei-juni en aug-sept), enkele jaren verschraling 1x jaarlijks (sept-okt) + nabegrazing
- regulier parkbeheer
- regulier parkbeheer met ecologische versterking
- verwijderen naalddhout

Fond de plan / Achtergrond :
Brussels UrbIS © - CIRB-CIBG
© IGN-NGI

02 775 75 75
WWW.LEEFMILIEUBRUSSEL.BE

Redactie: Sweco Belgium nv (Royal Haskoning DHV) & Hesselteer bvba: Tom Neels, Guy Heutz, Sofie Fabri, Guy Geudens
Leescomité: Leefmilieu Brussel – LB
Verantwoordelijke. Uitg.: F. Fontaine en M. Gryseels – Havenlaan 86C/3000- 1000 Brussel
Projectnummer: 29240008

